

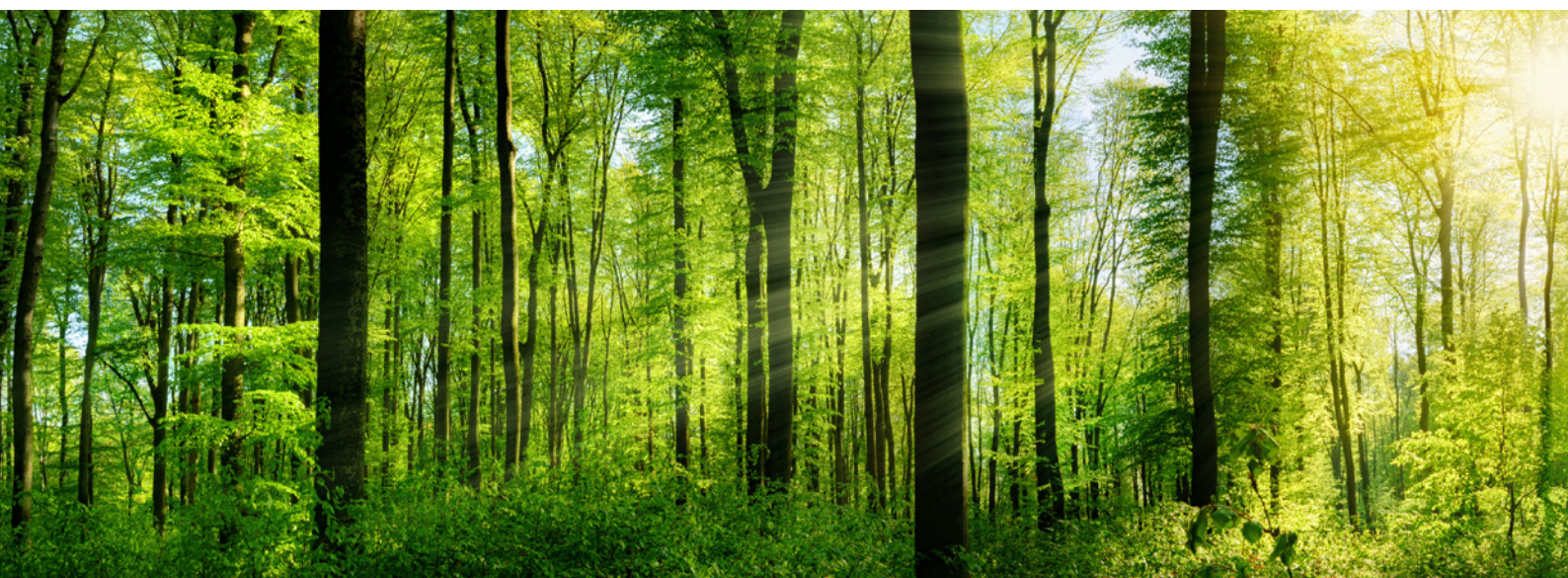
DEKLARACJA ŚRODOWISKOWA

Edycja 3 | Toruń

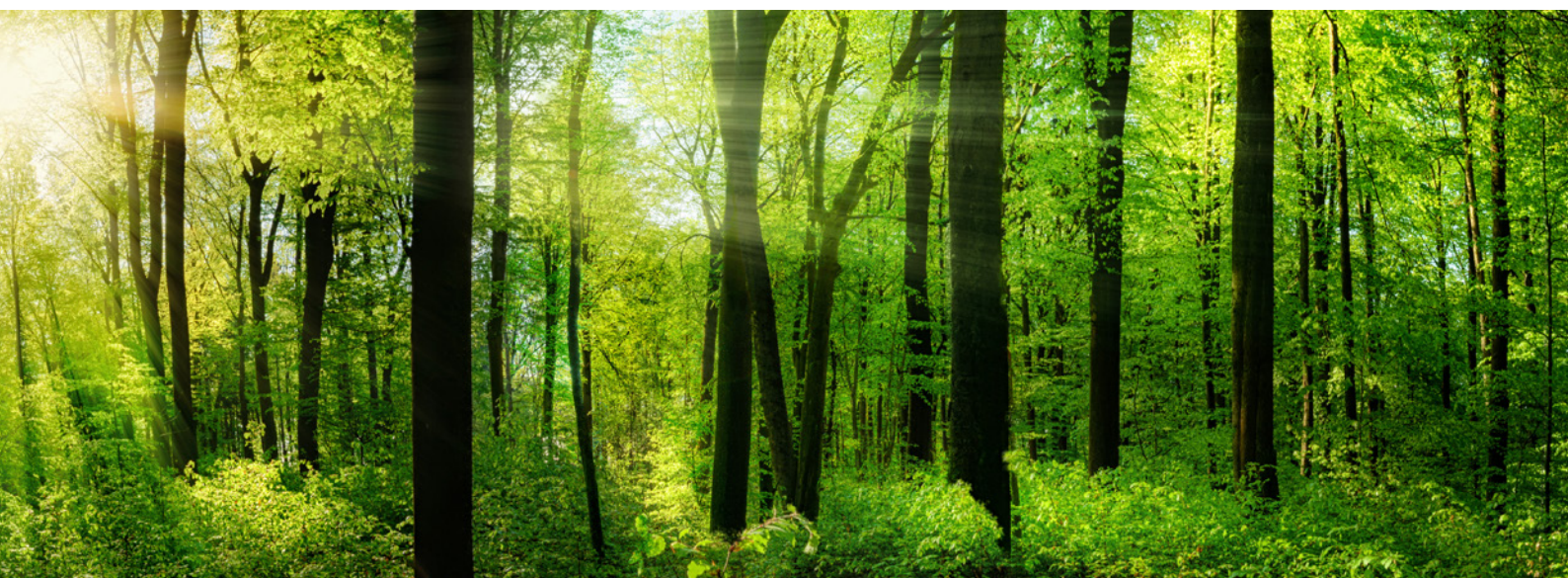
20
23

SPIS TREŚCI

1.	Cel deklaracji	5
2.	Podstawowe informacje o działalności ONDE S.A.....	6
2.1.	Opis przedsiębiorstwa	6
2.2.	Informacje ogólne	8
2.3.	Misja ONDE S.A.	9
2.4.	Struktura organizacyjna spółki	9
2.5.	Jednostki produkcyjne ONDE S.A.	11
2.6.	Osiągnięcia, wyróżnienia, certyfikaty	12
2.7.	Społeczna odpowiedzialność za środowisko, inicjatywy proekologiczne oraz dialog z otoczeniem	13
3.	Polityka i struktura systemu zarządzania środowiskowego	21
3.1.	Zakres i granice systemu zarządzania środowiskowego	21
3.2.	Polityka zintegrowanego systemu zarządzania	22
3.3.	Polityka klimatyczna	23
3.4.	Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego	25

4.	Aspekty środowiskowe	30
4.1.	Podejście systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu	30
4.2.	Aspekty bezpośrednie	32
4.3.	Aspekty pośrednie	35
5.	Cele środowiskowe i ich realizacja	37
6.	Środowiskowe efekty działalności w odniesieniu do aspektów znaczących	40
6.1.	Emisje zanieczyszczeń do powietrza	42
6.1.1.	Emisje gazów cieplarnianych	48
6.1.2.	Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw	49
6.2.	Efektywność energetyczna	51
6.3.	Zużycie materiałów	52
6.4.	Odpady	53
6.5.	Bioróżnorodność biologiczna	55
7.	Pośredni pozytywny wpływ działalności ONDE S.A. na środowisko	61
7.1.	Inwestycje prośrodowiskowe ONDE S.A.	65
8.	Wymagania prawne i inne dotyczące środowiska w ONDE S.A.	70
9.	Oświadczenie weryfikatora środowiskowego	72

Ambicją ONDE, jako jednego z liderów branży OZE, jest aktywny udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii. Czujemy odpowiedzialność nie tylko za to co i jak robimy, ale też za otoczenie, w którym funkcjonujemy. Naszą misją jest dążenie do maksymalnego ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

W ONDE podejmujemy szereg działań, by wdrażać i promować pozytywne rozwiązania w obszarze ochrony środowiska. Niniejsza deklaracja środowiskowa przedstawia kompletny obraz oddziaływań środowiskowych oraz stanowi katalog naszych doświadczeń i wiedzy, którymi chcemy się z Państwem podzielić. Wierzymy, że wspólnie możemy dalej rozwijać świat i być falą czystej, zielonej zmiany. Wytwarzać niezbędną do życia energię w zgodzie i porozumieniu z naturą. Dla nas wszystkich, ale i dla przyszłych pokoleń.

Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu

Prezes Zarządu
Paweł Średniawa

Wiceprezes Zarządu
Marcin Szerszeń

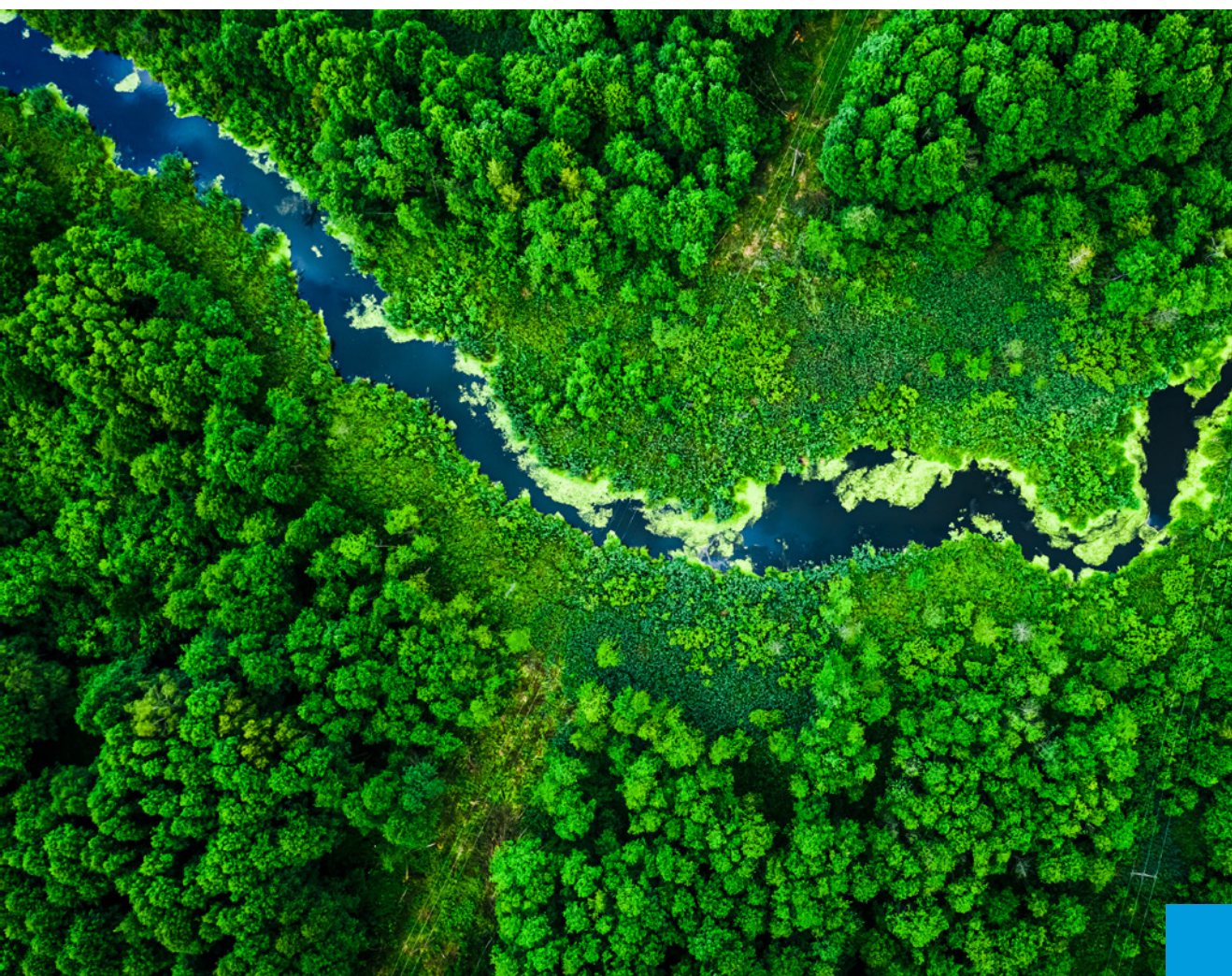

1

CEL DEKLARACJI

Celem niniejszej deklaracji środowiskowej ONDE S.A. jest zaprezentowanie społeczeństwu, współpracującym firmom, akcjonariuszom, instytucjom i innym zainteresowanym stronom wyczerpujących informacji dotyczących efektów działalności środowiskowej, osiągania celów w odniesieniu do aspektów środowiskowych, ciągłego doskonalenia oraz zapewnienia zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi ochrony środowiska.

Deklaracja uwzględnia m.in. podstawowe informacje o działalności ONDE S.A., politykę i strukturę systemu zarządzania środowiskowego, aspekty i cele środowiskowe oraz efekty działalności środowiskowej. Zasadniczą część Deklaracji stanowi sprawozdawczość, przedstawiana w sposób jasny i spójny oraz przyjazny dla czytelników. Są to informacje o środowisku stanowiące efekty działalności środowiskowej w odniesieniu do celów i zadań zgodnych z wymaganiami prawnymi, w obszarze znaczących wpływów na środowisko.

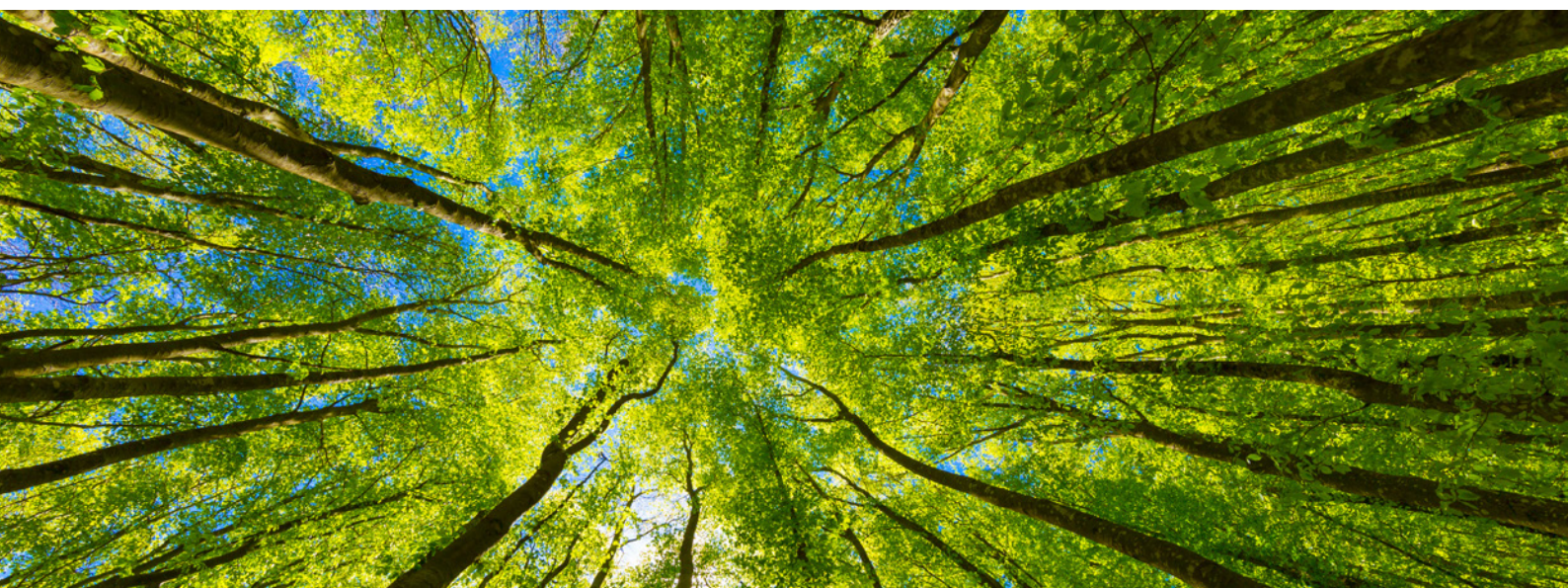

2.1 Opis przedsiębiorstwa

W XX wieku Albert Einstein powiedział, że „wszystko jest energią” – w wieku XXI w Grupie ONDE dodajemy: „odnawialną”. Zjednoczyliśmy zespół ekspertów, specjalistów i wizjonerów, aby razem prowadzić firmę, która buduje największe farmy wiatrowe i fotowoltaiczne w Polsce oraz wyznacza standardy budownictwa OZE. W naszej historii uczestniczyliśmy lub uczestniczymy w realizacjach farm wiatrowych o mocy ponad 3.2 GW, z czego niemal 2.5 GW energii już jest produkowane. To ponad 30% całej energii wytwarzanej przez lądowe farmy wiatrowe w Polsce. Poza budową OZE specjalizujemy się również w budownictwie drogowym oraz inżynieryjnym, do których wykorzystujemy też własne wytwórnie mas bitumicznych. Witamy w Grupie ONDE! Co dokładnie robimy w Grupie ONDE? Nasz główny segment – Odnawialne Źródła Energii – zajmuje się realizacją kontraktów dla branży farm wiatrowych i fotowoltaicznych. Działamy „pod klucz” – mamy doświadczenie zarówno w projektowaniu OZE, pozyskiwaniu odpowiednich pozwoleń

i kompleksowej budowie wraz z robotami elektroenergetycznymi oraz okablowaniem średniego i wysokiego napięcia. Projektujemy i wykonujemy też fundamenty, drogi dojazdowe do farm i place manewrowe. Na farmach solarnych samodzielnie montujemy wydajne moduły fotowoltaiczne, wykonujemy przyłącza i uruchomienie instalacji. Na farmach wiatrowych dostawę i montaż turbin wiatrowych na przygotowanym przez nas terenie pozostawiamy wyspecjalizowanym w tym podmiotom. Świadczymy też profesjonalny serwis dla tych obiektów, które już działają. W naszym portfolio są m.in. Farma Wiatrowa Potęgowo Wschód-Zachód o mocy 219 MW i Farma Wiatrowa Banie/Kozielice I&II o mocy 106 MW. W 2022 roku ONDE zakończyło realizację 20 projektów wiatrowych oraz 26 projektów farm słonecznych, o łącznym potencjale wytwórczym na poziomie niemal jednego GW. W roku 2022 Spółka rozpoczęła realizację 11 farm wiatrowych o łącznej mocy ok. 449 MW i wartości umów ponad 502 mln zł oraz realizację 27 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy ok. 8 MW

i łącznej wartości umów niemal 125 mln zł. Po raz pierwszy również z naszą działalnością wyszliśmy poza granice Polski. We wrześniu 2022 roku podpisaliśmy kontrakt o wartości 3,3 mln euro na wybudowanie fundamentów pod turbiny wiatrowe przy budowie farmy na terenie Litwy. Systematycznie zdobywamy doświadczenie i referencje na rynku litewskim. Biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną, bardzo dobre warunki wietrzne sprzyjające otoczenie legislacyjne na rynku litewskim dostrzegamy atrakcyjny potencjał biznesowy. Na początku 2023 roku podpisaliśmy kontrakt na roboty przy budowie farmy wiatrowej na Litwie, o łącznej mocy przyłączeniowej 80 MW. Umowy dotyczą budowy fundamentów oraz układania kabli średniego i wysokiego napięcia.

Od 2021 roku projekty realizowane dla klientów, uzupełniliśmy budową własnych Odnawialnych Źródeł Energii. Kupujemy tereny i budujemy farmy fotowoltaiczne i wiatrowe, a później sprzedajemy je na rynku. Naszym pierwszym takim projektem jest farma fotowoltaiczna w woj. warmińsko-mazurskim „Cyranka”. Na ponad 37 tys. m² terenu zainstalowaliśmy 33 332 moduły, których łączna powierzchnia wynosi 5,7 ha. Moc farmy to 18 MW – w ciągu roku jest w stanie zaopatrzyć w energię osiem tysięcy gospodarstw domowych. W roku

2022 Grupa ONDE w segmencie OZE powiększyła się o trzy kolejne spółki celowe (Neo Solar Kazimierz Biskupi Sp. z o.o., PV Kadłubia 2 Sp. z o.o., PV Szczepanów Sp. z o.o.). Ponadto zrealizowaliśmy umowę przyrzeczoną nabycia pozostałych 50% udziałów w spółce celowej Elektrownia DEPVPL 22 będącej właścicielem elektrowni fotowoltaicznej „Rejowiec” o mocy 40 MW w województwie lubelskim.

Segment Odnawialnych Źródeł Energii uzupełniamy w ONDE budownictwem drogowo-inżynieryjnym. Budujemy bezpieczne drogi i ulice pamiętając, aby minimalizować ich wpływ na otoczenie i środowisko. Naszym realizacjom towarzyszą specjalne przejścia dla małych i dużych zwierząt, ścieżki rowerowe w miastach, nowoczesne oświetlenie oraz dużo nowej zieleni na poboczach. Drogi i ulice są konieczne, ale w ONDE pokazujemy, że mogą być też trwałe, bezpieczne i połączone z troską o zmniejszenie emisji. Posiadamy kompetencje do realizowania projektów w formule Projektuj i Buduj – dominującej w przetargach drogowych. Znaczna część robót drogowych wykonywana jest przy użyciu własnego parku maszyn. Nasza specjalizacja w budownictwie drogowym – obok samodzielnych projektów – coraz częściej przeplata się z segmentem OZE.

2.2 Informacje ogólne

ONDE S.A.

ul. Wapienna 40, 87-100 Toruń

t. +48 56 612 25 10-11, f. +48 56 612 25 12

e-mail: sekretariat@onde.pl

NIP 879 207 00 54

Zarząd ONDE S.A.:

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Paweł Średniawa

Piotr Gutowski

Marcin Szerszeń

Więcej informacji dotyczących przedsiębiorstwa oraz dane kontaktowe są dostępne na stronie internetowej pod adresem www.onde.pl

2.3 Misja ONDE S.A.

Misją ONDE S.A. jest stanie się partnerem biznesowym pierwszego wyboru w obszarze kompleksowych rozwiązań do budowy farm fotowoltaicznych oraz wiatrowych w Polsce. Ambicją spółki jest rzeczywisty udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii, na które składa się dotychczasowa realizacja farm wiatrowych o łącznej mocy 3357,3 MW oraz instalacji fotowoltaicznych o mocy 708 MW.

Tym, co wyróżnia ONDE S.A. na rynku, jest holistyczne podejście do inwestycji, zakładające dostarczenie, montaż, uruchomienie elektrowni, ale także realizację projektów w zakresie budownictwa drogowego oraz inżynieryjnego. Wszystkie te przedsięwzięcia podejmowane przez ONDE S.A. prowadzone są przy zachowaniu najwyższych standardów BHP i ochrony środowiska.

GRUPA ONDE W 2022 ROKU

3,9 GW

mocy na wszystkich farmach zakończonych i realizowanych od początku istnienia spółki

733 MW

łączna moc budowanych farm wiatrowych na koniec 2022 r.

453 MW

łączna moc budowanych farm fotowoltaicznych na koniec 2022 r.

11 rozpoczętych

budów farm wiatrowych o łącznej mocy ok. 449 MW

27 rozpoczętych

budów farm fotowoltaicznych o łącznej mocy ok. 78 MW

629 pracowników i współpracowników, o 35 więcej w porównaniu ze stanem na koniec 2021 r.

1093 mln zł obrotu

PIERWSZY projekt realizowany za granicą

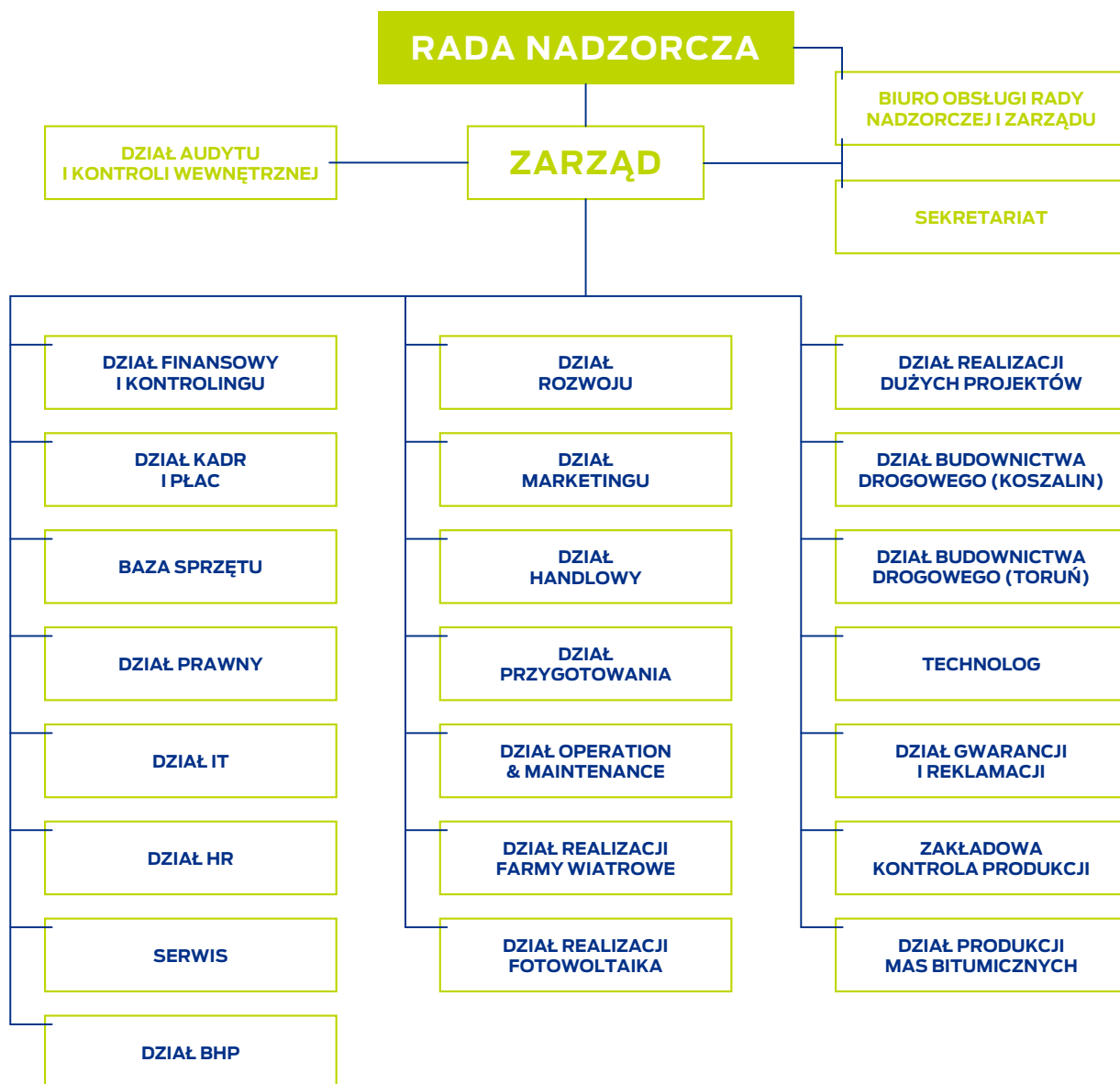
2.4 Struktura organizacyjna

Struktura organizacyjna ONDE S.A. została przedstawiona w schemacie organizacyjnym (rys. 1). Została ona zatwierdzona Uchwałą Rady Nadzorczej nr 35/2021 z dnia 19 marca 2021 roku.

Odpowiedzialność, uprawnienia i wzajemne zależności personelu zarządzającego, wykonującego i weryfikującego prace mające wpływ na Zintegrowany System Zarządzania są określone i udokumentowane.

Obowiązki te dookreślane są dla każdej jednostki produkcyjnej w obowiązującym na kontrakcie schemacie organizacyjnym.

ONDE S.A. wychodzi z założenia, że każda osoba kierująca pracownikami współtuczeszniczy i ponosi odpowiedzialność za sprawy dotyczące realizacji polityki systemu zarządzania środowiskowego. Zapisy te znajdują również odzwierciedlenie w regulaminie pracy.

Rysunek nr 1. Schemat organizacyjny

ONDE S.A. posiada rozwiniętą strukturę organizacyjną dla systemu zarządzania środowiskowego (rys. 2). Zakresy zadań, odpowiedzialności i uprawnień oraz wzajemnych powiązań jednostek organizacyjnych i produkcyjnych, a także uprawnienia i obowiązki poszczególnych pracowników są zawarte w Procedurze nr 3 „Zarządzanie środowiskowe” i Procedurze nr 1 „Przywództwo”.

Za utrzymanie i doskonalenie wdrożonego i funkcjonującego ZSZ w ramach nadzorowania i prowadzenia dokumentacji w zakresie spełnienia wymagań systemu zarządzania BHP, środowiskowego i EMAS odpowiada Pełnomocnik Zarządu.

Zgodnie z polityką ONDE S.A., każda osoba w strukturze organizacyjnej, zgodnie z hierarchią, jest współodpowiedzialna za sprawy środowisko-

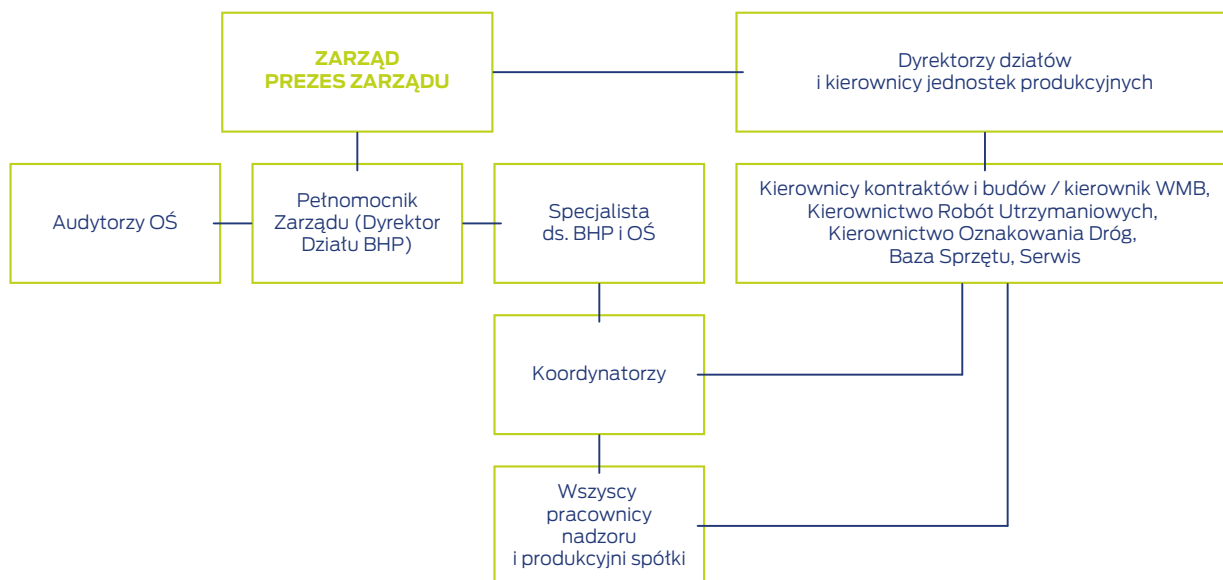
we. Dokładne zakresy odpowiedzialności znajdują się w procedurze „Przywództwa” i schematach organizacyjnych na kontraktach. Mimo to wyłonione zostały osoby, które na bieżąco monitorują i audytują skuteczność wdrożonych systemów i działań środowiskowych na budowach i innych jednostkach produkcyjnych.

Pełnomocnik Zarządu, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Działu BHP, posiada w swoim dziale zespół doświadczonych wewnętrznych audytorów systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001 i EMAS. Audytorzy cyklicznie, zgodnie z opracowanym harmonogramem, przeprowadzają audyt funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego i EMAS w poszczególnych działach i jednostkach produkcyjnych firmy.

Dodatkowo specjaliści ds. BHP na bieżąco monitorują działania operacyjne na budowach, kontrolując i wydając stosowne zalecenia.

Na każdej budowie prowadzonej przez ONDE S.A. wyznaczony jest koordynator ds. BHP i OŚ, który odpowiedzialny jest za ciągły monitoring działań podejmowanych przez wszystkie podmioty realizujące

prace i usuwanie niezgodności z tym związanych. Odpowiada on również za proces szkoleń informacyjnych na budowie, w czasie których wszyscy pracownicy zapoznają się z zasadami BHP, ale również z zasadami OŚ i aspektami środowiskowymi specyficznymi dla budów. Koordynator jest wyznaczany przez kierowników budów/kontraktów i działa w ich imieniu.

Rysunek nr 2. Struktura wspierająca system zarządzania środowiskowego

2.5 Jednostki produkcyjne ONDE S.A.

Produkcja mieszanki mineralno-asfaltowej prowadzona jest w następujących jednostkach produkcyjnych:

- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Toruniu przy ul. Łukasiewicza 76,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Koszalinie przy ul. BoWiD 7a.

Mieszanki mineralno-asfaltowe wytwarzane są w nowoczesnych instalacjach/wytwórniach: INTRAME RM-260 oraz MARINI ULTIMAP P2000.

Obie wytwórnie spełniają rygorystyczne warunki z zakresu ochrony środowiska. Stosowane w nich technologie, m.in. instalacja odpylająca, filtry tkaninowe, szczelne pompy, mieszalniki i urządzenia dozujące, gwarantują bezpieczne funkcjonowanie instalacji bez negatywnego wpływu dla środowiska.

Niezbędne dla procesu technologicznego paliwo, tj. olej opałowy lekki, gaz ziemny, pył węglowy, jest składowane w odpowiednich zbiornikach i podłączoną instalacją paliwową doprowadzone do palnika wytwórni.

Wytwórnia Mas Bitumicznych ONDE S.A. w Toruniu

2.6 Osiągnięcia, wyróżnienia, certyfikaty

Filozofią i celem ONDE S.A. jest zwiększanie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym i poprawa naszego ekosystemu poprzez doprowadzenie do transformacji w sektorze budownictwa i osiągnięcie minimalnej bądź zerowej emisyjności. Każdy oddany megawat zielonej energii przybliża nas do osiągnięcia tego celu. Wszystkie

osiągnięcia spółki nie byłyby możliwe, gdyby nie współpraca z ekspertami o wizjonerskiej pasji dążenia do doskonałości, z którymi łączą nas podobne wartości, idee i pasje. To dzięki nim ONDE S.A. jest uznawana za lidera branży OZE, co udowadniają liczne nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda w kategorii „INŻYNIERIA/KONSTRUKCJE”, przyznana w trakcie Gali **CEE ENERGY AWARDS** w roku 2015 r.
- **ZŁOTA SETKA POMORZA I KUJAW**, laureat w latach 2015, 2017 (III miejsce w kategorii: Najlepsze średnie firmy pod względem wyników finansowych), w roku 2019 (III miejsce w kategorii: Firmy z Kujaw i Pomorza, według uzyskanego obrotu ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług poniżej 500 mln zł do 200 mln zł)
- **ORŁY WPROST** 2019
- **MECENAS TORUŃSKIEGO SPORTU** w latach 2013-2022 (nagrody nie były przyznawane w 2022 r.)
- Laureat **ZŁOTYCH CERTYFIKATÓW RZETELNOŚCI** w latach 2013-2022 (od 2017 do 2022 Diamentowy Certyfikat Rzetelności)
- 9 nagród w konkursie „**BUDUJ BEZPIECZNIE**” przyznawanych przez Państwową Inspekcję Pracy, za przebudowę drogi Łódzkiej w Toruniu, realizację FW Potęgowo, FW Skurpie, FW Mycielin, FW Dąbrowice i Rusiec, FW Skurpie, FW Banie, FW Barwice oraz FW Szymankowo, budowę drogi S3 zdobytych w latach 2016-2022
- Nagroda „**ZA SUKCESYWNE WDROŻENIA PIONIERSKICH ROZWIĄZAŃ W BRANŻY FOTOWOLTAICZNEJ W POLSCE**” od Huawei Enerprise otrzymana w roku 2020 r.
- **DIAMENTY** Forbesa 2021, 2022, 2023
- Znak „**MADE IN TORUŃ**”
- od 2022 r. jesteśmy członkiem wspierającym Polskie Forum ISO 14000
- Nagroda Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za rok 2022 w kategorii Gospodarka

- Jesteśmy sponsorem **FESTIWALU FILMOWEGO TOFIFEST**
- Wspieramy **KS TORUŃ**
- Wspieramy **MEMORIAŁ HENRYKA PAWŁOWSKIEGO W BRYDŻU SPORTOWYM**
- Wspieramy **KOSZALIŃSKI KLUB PIŁKI NOŻNEJ BAŁTYK**
- Wspieramy **UNISŁAW TEAM**
- Wspieramy indywidualnie żużlowców – **P. PRZEDPEŁSKI, A. MIEDZIŃSKI**
- Wspieraliśmy **TORUŃSKI KLUB HOKEJOWY**
- Wspieraliśmy **TORUŃSKI KLUB TRIATLONOWY**
- Prowadzimy akcje sezonowe, takie jak wsparcie dla seniorów, dzieci z domów dziecka
- Wspieramy **POLSKI CZERWONY KRZYŻ**

System Zarządzania Środowiskowego, będący jednym z narzędzi do poprawy efektów działalności środowiskowej przedsiębiorstwa, jest częścią Zintegrowanego Systemu Zarządzania. ZSZ został wdrożony w przedsiębiorstwie w 2019 roku i certyfikowany w zakresie zgodności z wymaganiami norm ISO 14001:2015 i PN-N-45001:2018. Wcześniej w PBDI SA (obecnie ONDE S.A.) od października 2015 funkcjonował system zarządzania BHP zgodny z BS OHSAS 18001 i PN-N-18001. W 2018 roku spółka certyfikowała system zarządzania BHP zgodny z ISO 45001:2018,

a w roku 2019 – system zarządzania środowiskowego ISO 14001:2015 i od tego momentu funkcjonuje w spółce Zintegrowany System Zarządzania.

Dodatkowo w 2021 r. ONDE, jako pierwsza Firma realizująca usługi w sektorze OZE, uzyskała wpis do rejestru europejskiego systemu ekzarządzania i audytu EMAS. Ww. potwierdza zgodność posiadanego systemu zarządzania środowiskowego z wymaganiami Rozporządzenia EMAS w tym z Normą ISO 14001 oraz spełnienie wszystkich przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

▪ Certyfikaty w ONDE S.A.:

2.7 Społeczna odpowiedzialność za środowisko, inicjatywy proekologiczne oraz dialog z otoczeniem

Kształtowanie świadomości pracowników i dostawców usług.

W ONDE S.A. zdajemy sobie sprawę, że każdy system wymaga pełnej świadomości i wiedzy na temat działań związanych z wdrożonymi uregulowaniami. W tym celu dużą wagę przykładamy do procesu uświadamiania pracowników i naszych podwykonawców.

Realizujemy to w następujący sposób:

- Włączenie tematyki środowiskowej i działań koniecznych na kontrakcie do procesu negocjacji, w czasie którego przekazujemy nasze wymagania i konieczne działania przez podwykonawców w odniesieniu do konkretnej specyfikacji prac na budowie.
- Ustalenie jasnych zasad dla dostawców usług poprzez zasady środowiskowe stanowiące załącznik do umowy.
- Tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE S.A., przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych.
- Każda osoba nowo zatrudniona w ONDE S.A. przechodzi podczas procesu adaptacyjnego w spółce szkolenie z zakresu obowiązującego systemu zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Podczas szkoleń okresowych BHP na bieżąco realizujemy tematykę związaną z obowiązującymi w spółce systemami, w tym zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Co roku realizujemy Tydzień Bezpieczeństwa, w którym od 4 lat stałym punktem są również aktywności związane z procesem edukacji środowiskowej. W 2022 r. na budowach ONDE odbyło się 45 wydarzeń i pokazów, w których wzięło udział 228 pracowników sił własnych oraz 261 pracowników firm podwykonawczych.

- Na potrzeby rozwoju świadomości naszych pracowników i podwykonawców opracowaliśmy i zrealizowaliśmy film animowany złożony z podstawowych aspektów mających zastosowanie operacyjne na budowie.

- Opracowaliśmy i rozpowszechniliśmy broszurę środowiskową wśród pracowników ONDE S.A. i naszych podwykonawców.

- Na budowach na bieżąco realizujemy ćwiczenia z postępowania przy incydentach środowiskowych.

ONDE S.A., będąc odpowiedzialnym wykonawcą, cechuje się świadomością środowiskową. Dzięki systematycznemu przeprowadzaniu ćwiczeń usuwania awarii środowiskowych, jak np. symulacja wycieku płynów z układu hydraulicznego koparki do gruntu, posiada pełną gotowość do właściwego na nie reagowania.

Pracownicy uczestniczący w procesie budowlanym zostali przeszkoleni w reagowaniu na awarie oraz incydenty środowiskowe. Wykonują takie czynności, jak: neutralizacja płynów pochodzenia rafineryjnego za pomocą sorbentu, usunięcie skażonej gleby, utylizacja.

Na zdjęciu: działania prowadzone przez ONDE S.A. podczas realizacji fotowoltaicznej Rokietnica. Takie prace należą do typowych, prowadzonych przez spółkę.

- Rozwijamy procesy edukacyjne środowiskowe wśród społeczności lokalnej, w tym młodzieży.

Realizując projekty farm wiatrowych i fotowoltaicznych, ONDE S.A. wyraża swą troskę o środowisko, przyczynia się do lepszej jakości powietrza, a co za tym idzie lepszej jakości naszego życia. Podczas realizacji tak poważnych przedsięwzięć szczególnie rozpoznamy wszelkie potencjalnie negatywne oddziaływania, prowadzimy profilaktykę, zabezpieczamy, szkolimy, informujemy lokalnych mieszkańców. Dlatego priorytetem jest dbałość o naturalne siedliska zwierząt oraz ochrona ekosystemu. Jeśli pojawia się konieczność, wykonywane są kompensacje środowiskowe, przeciwdziałające dewastacji naturalnego otoczenia.

W ramach działań ekologicznych podczas budowy Drogi S3 pracownicy ONDE w porozumieniu z ichtiobiologiem wpuścili do potoków Złotna i Opátówka 100 tys. sztuk narybku pstrąga potokowego.

Spółka jako jeden z liderów branży, podejmuje działania mające na celu kształtowanie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności. ONDE S.A. aktywnie uczestniczy w edukowaniu, prezentując swoje kompetencje w praktycznych działaniach.

Na zdjęciu: we Wrocławiu odbyła się wizyta naszych pracowników w Przedszkolu Miejskim, podczas której dzieci mogły poznać działania prośrodowiskowe i zasady BHP stosowane na budowie Drogi S3.

Dialog z zainteresowanymi stronami, w tym ze społecznością lokalną jest niezmiernie ważny w realizacji każdej inwestycji.

W ONDE podejmujemy wiele działań służących ochronie środowiska i zmniejszaniu wpływu realizowanych budów dla całego otoczenia. Jednym z przykładów jest przeprowadzenie oceny minimalizacji wpływu naszej pierwszej własnej inwestycji – budowy farmy fotowoltaicznej Cyranka – na społeczność lokalną. W efekcie zmieniono trasę linii kablowych średniego napięcia, aby poprowadzić je trasą alternatywną – przez pola, a nie przez środek miasta Giżycko. Budowa linii w pierwotnym kształcie spowodowałaby długotrwałe problemy komunikacyjne, głównej drogi dojazdowej i w Giżycku i utrudnienia dla mieszkańców. Zastosowanie przewiertów oraz rur osłonowych przy budowie linii zminimalizowało czas trwania ewentualnych uciążliwości.

Skuteczność naszej polityki w dużej mierze oparta jest na wiedzy i świadomości naszych podwykonawców i dostawców usług.

Z tego powodu, przed rozpoczęciem każdej inwestycji, ONDE podejmuje działania na każdym etapie realizacji inwestycji w celu informowania naszych partnerów biznesowych o wymaganiach środowiskowych i obowiązującej w tym zakresie polityce. Te działania to m.in:

- negocjacje z podwykonawcami i dostawcami skutkujące sporządzonym protokołem z negocjacji, zawierające uregulowania środowiskowe,
- umowa z podwykonawcami i dostawcami zawierająca uregulowania dotyczące ochrony środowiska zgodnie z Instrukcją 3/2B,
- tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE S.A., przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych,

- na każdej budowie opracowujemy wykaz aspektów środowiskowych, program środowiskowy oraz plan gospodarki odpadami, który odzwierciedla m.in. obowiązki wynikające z decyzji środowiskowych, oraz zapoznajemy z jej postanowieniami naszych podwykonawców i dostawców,
- nasz nadzór w tym wyznaczony koordynator na budowie codziennie monitoruje stan realizacji polityki środowiskowej.

Działania informacyjne i operacyjne w stosunku do społeczności lokalnej:

1. Zawsze staramy się nawiązać kontakt ze społecznością lokalną i miejscowymi władzami w celu zaznajomienia się z potrzebami i problemami związanym z realizacją danej inwestycji.
2. Organizujemy spotkania z władzami i mieszkańcami gminy.
3. Organizujemy punkty informacyjne na budowach, gdzie każdy mieszkaniec może zasięgnąć informacji o lokalizacji turbin, przebiegu dróg, linii kablowych, zasad transportu.
4. Zbieramy skargi i wnioski mieszkańców oraz nimi zarządzamy.
5. Ingerując w grunty i działki rolników dbamy o odtworzenie terenu do stanu pierwotnego lub uzgadniamy ewentualne odszkodowania.
6. Nasza działalność wywołuje wiele korzyści dla mieszkańców poprzez poprawę jakości dróg dojazdów do pól uprawnych, działek mieszkalnych, wykonanie dodatkowych zjazdów, poszerzeń, naprawę okolicznych dróg, wsparcie innych potrzeb lokalnych społeczności.

Na przykładzie Farmy Wiatrowej chcielibyśmy przedstawić typowe działania realizowane operacyjnie w celu zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko i społeczność lokalną.

Jak realizujemy budowy w zgodzie ze środowiskiem:

1. Każda nasza inwestycja jest w sposób jednolity oznakowana. Pracownicy i mieszkańcy uzyskują pełne informacje o terenie objętym robotami budowlanymi oraz podstawowe informacje odnośnie ochrony środowiska i komunikacji z nadzorem budowy:

3. Maszyny i sprzęt wykorzystywany na budowach. Ograniczenie hałasu oraz emisji ze spalania paliw i potencjalnych wycieków do gruntów i wód.

Na każdej budowie wszystkie maszyny i urządzenia wykorzystywane w toku budowy przechodzą systematyczną weryfikację stanu sprawności zgodnie z obowiązującymi w ONDE procedurami:

- Przed wjazdem na teren budowy, sprzęt dostarczany przez ONDE lub podwykonawcę jest weryfikowany na formularzu 2/2 „wykaz maszyn i urządzeń”, a po pozytywnej weryfikacji stanu sprawności sprzętu i jego wyposażenia (sorbent, gaśnica, apteczka, sygnalizatory świetlne) każdy sprzęt uzyskuje przepustkę sprzętową.
- Sprzęt jest obsługiwany jedynie przez uprawniony i przeszkolony personel.
- Codziennie przed rozpoczęciem pracy operator dokonuje kontroli maszyn i sprzętu potwierdzając ten fakt w codziennej liście kontrolnej.
- Nadzór ONDE i koordynatorzy na bieżąco monitorują realizację tego obowiązku przez operatorów.
- Naprawy maszyn i urządzeń odbywają się poza terenem budowy.
- Tankowanie maszyn i urządzeń odbywa się zgodnie z obowiązującą instrukcją tankowania, co ma ograniczyć możliwości potencjalnych incydentów środowiskowych skutkujących przedostaniem się paliw do gruntów lub wód.

4. Mamy ściśle określone procedury związane z postępowaniem z substancjami niebezpiecznymi, ograniczając w ten sposób możliwość przedostania się tych substancji do środowiska gruntowo-wodnego.

Na każdej budowie:

- stosujemy się ściśle do postanowień wynikających z karty charakterystyki substancji niebezpiecznych w zakresie użytkowania, składowania jak i utylizacji odpadów z tym związanych,

- substancje przechowujemy w oryginalnych, szczelnych i opisanych opakowaniach,
- zapewniamy wanny ociekowe lub organizujemy miejsca nieprzepuszczalne np. pod zbiorniki,
- odpady przechowujemy w szczelnych pojemnikach i przekazujemy uprawnionym odbiorcom danego kodu odpadu,
- posiadamy apteczki środowiskowe na wypadek wycieku oraz opracowane instrukcje postępowania z takimi incydentami,

5. Ochrona drzew oraz ptaków, płazów, gadów – bioróżnorodność.

Szczegóły działań związanych z bioróżnorodnością opisano w pkt 6.5 deklaracji.

Dbałość o siedliska przyrodnicze jest dla nas absolutnie priorytetowa, dlatego nie uznajemy kompromisów związanych z prowadzoną działalnością w tym zakresie. Jeżeli mamy do czynienia z zagnieżdżeniem się ptaków, np. w skarpach naszych wykopów, wstrzymujemy prace, wzywamy nadzór ornitologiczny i postępujemy zgodnie z wytycznymi.

W sytuacji występowania siedlisk przyrodniczych współpracujemy z zewnętrznym nadzorem przyrodniczym, który na bieżąco dba o ochronę siedlisk zidentyfikowanych na etapie planowania inwestycji.

6. Wszystkie lokalizacje prowadzonych prac wyposażamy w bezodpływowe zbiorniki na ścieki socjalno-bytowe w celu eliminowania zanieczyszczeń gruntowo-wodnych w związku z realizowanymi pracami.

7. Wykopy pod fundamenty oraz linie kablowe ogradzamy za pomocą paneli lub siatki PCV w celu zapewnienia bezpieczeństwa dla mieszkańców, jak również w celu ograniczenia przedostania się zwierząt do wykopu.

8. Wykonując wykopy dbamy o to, by jak największa ilość ziemi była ponownie wykorzystana do rekultywacji terenu po realizacji. Warstwę urodzajną ziemi staramy się w jak największych ilościach przekazywać protokolarnie osobom fizycznym/rolnikom, w celu poprawy jakości gruntów wykorzystywanych pod uprawy rolne.

9. Zarządzanie odpadami budowlanymi oraz odpadami niebezpiecznymi:

Opis odnośnie odpadów znajduje się pkt 6.4 deklaracji.

- Na budowach ONDE dążymy do pełnej segregacji odpadów. Każda budowa sporządza plan gospodarki odpadami zgodnie z formularzem 3/3.
- Wybieramy uprawnione podmioty do odbioru segregowanych odpadów budowlanych i niebezpiecznych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca do segregacji odpadów budowlanych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca, przystosowane do przechowywania odpadów po substancjach niebezpiecznych.

10. Podczas realizacji na bieżąco informujemy społeczność lokalną o zagrożeniach i potencjalnym wpływie aktualnie prowadzonych robót. Wartością ONDE jest realizacja prac w zgodzie ze wszystkimi wymaganiami prawnymi i innymi uregulowaniami dotyczącymi budów. Przy prowadzonych pracach dbamy o to, by były one realizowane w zgodzie z:

- Wymaganiami ogólnie obowiązujących przepisów.
- Wymaganiami decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy.
- Postanowieniami pozwoleń na budowę.
- Wymaganiami klienta odnośnie ochrony środowiska.
- Decyzjami władz lokalnych.
- Wytycznymi nadzoru przyrodniczego.
- Wytycznymi organów nadzoru powołanymi do kontroli ochrony środowiska.
- Wytycznymi wynikającymi z obowiązującymi w spółce systemami zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

3.1 Zakres i granice systemu zarządzania środowiskowego

Zakres i granice zarządzania środowiskowego:
Generalne Wykonawstwo w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierino-drogowego. Budowa farm wiatrowych i foto-

woltaicznych, obiektów inżynierino-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.

System ZSZ obejmuje swym zakresem całą Organizację:

ONDE S.A. ul. Wapienna 40, 87-100 Toruń	Budowy farm wiatrowych i fotowoltaicznych, obiektów inżynierino-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.
Wytwórnia Mas Bitumicznych Toruń ul. Łukasiewicza 76, 87-100 Toruń	Wytwarzanie mas bitumicznych (element procesu realizacji prac utrzymaniowych i remontowo-modernizacyjnych)
Wytwórnia Mas Bitumicznych Koszalin ul. BoWiD 7a, 75-216 Koszalin	
Serwis ONDE S.A. ul. Polna 113, 87-100 Toruń	Usługi warsztatowe w zakresie naprawy sprzętu drogowego i budowlanego, samochodów ciężarowych oraz aut dostawczych

Granice fizyczne systemu zarządzania środowiskowego obejmują budowy zlokalizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Wytwórnę Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz bazę remontowo-magazynową w Toruniu (zgodnie z powyższą tabelą).

Granice funkcjonalne systemu zarządzania środowiskowego obejmują wszystkich wykonawców, podwykonawców oraz komórki organizacyjne znajdujące się w granicach fizycznych oraz budowy tymczasowe, Wytwórnę Mas Bitumicznych, bazę remontowo-magazynową i inne procesy i podprocesy pomocnicze, a także użytkowane samochody służbowe.

3.2 Polityka zintegrowanego systemu zarządzania

W ramach obowiązującego w ONDE S.A. Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zgodnie z wymaganiami ISO 45001:2018, ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami, przyjęta została Polityka ZSZ. Zgodnie z jej treścią

Zarząd spółki przyjął jako nadrzędny cel świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierijno-drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska.

DOKUMENTACJA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA GRUPY ERBUD

POLITYKA ZSZ

POLITYKA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA

Polityka ONDE S.A. realizowana jest zgodnie z wymaganiami: ISO 45001:2018, PN-EN ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami. Zarząd ONDE S.A. przyjmuje jako cel nadrzędny świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierijno – drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska. Zarząd ONDE S.A. jest zaangażowany w doskonalenie w zakresie BHP, w celu zapewnienia bezpiecznej organizacji pracy wszystkim swoim pracownikom, pracownikom firm współpracujących oraz innym osobom trzecim przebywającym na terenie firmy, w tym na placach budów realizowanych przez Spółkę.

Podjęcie w ONDE S.A. do kwestii BHP i OŚ oparte jest na zaangażowaniu w przestrzeganie przepisów i tworzenie wysokiej kultury bezpieczeństwa.

Tak określone podejście realizowane jest poprzez:

- systemowe podejście do zarządzania BHP i środowiskiem,
- utrzymanie wysokiej jakości wyrobu/usługi przy zachowaniu stabilnego poziomu finansowego
- ustanawianie zadań dotyczących poprawy stanu BHP i oddziaływania na środowisko oraz organizowanie okresowych przeglądów oceniających skuteczność systemu zarządzania w osiąganiu tych celów,
- proces monitorowania przestrzegania przepisów na realizowanych inwestycjach,
- systematyczne szkolenie pracowników, podnoszące ich kwalifikacje i poczucie satysfakcji z pracy,
- spełnienie wymagań prawnych oraz innych przepisów dotyczących działalności Spółki,
- zapewnienie bezpiecznych i zdrowych warunków pracy w celu zapobiegania urazom i złemu stanowi zdrowia,
- eliminowanie zagrożeń i redukcja ryzyk BHP,
- ciągłe doskonalenie działań w zakresie zarządzania środowiskowego i BHP,
- konsultowanie i uczestnictwo pracowników ONDE S.A. w problematyce ZSZ
- wywieranie wśród pracowników własnych oraz podwykonawców poczucia wzajemnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo oraz podnoszenie kultury BHP i OŚ
- zarządzanie ryzykiem w obszarze BHP za pomocą hierarchii nadzoru,
- propagowanie Polityki ZSZ wśród podwykonawców oraz klientów ONDE S.A.,
- ciągłe doskonalenie standardów pracy (zabezpieczeń) wpływających na poprawę środowiska pracy,
- ciągłe doskonalenie efektów działalności środowiskowej,
- minimalizowanie niekorzystnych wpływów na środowisko poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom

Zarząd ONDE SA zapewnia, że Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania poprzez wysoką świadomość pracowników jest zrozumiała, wdrożona i realizowana na wszystkich szczeblach przedsiębiorstwa przy zachowaniu zgodności ze strategicznymi celami Spółki oraz publicznie dostępna dla wszystkich Zainteresowanych na naszej stronie internetowej www.onde.pl.

Toruń, dn. 07.04.2021 r.

Prezes Zarządu
Paweł Średniawa

Wiceprezes Zarządu
Piotr Gutowski

Zarząd ONDE S.A.
Wiceprezes Zarządu
Marcin Szczęśliwy

3.3 Polityka klimatyczna

Grupa ONDE w tym ONDE S.A. pragnie mieć udział w wypełnianiu zobowiązań neutralnej dla klimatu gospodarki, kierując swoimi działaniami tak, aby identyfikować te mające potencjalnie negatywny wpływ na klimat, jak i wpływ zmian klimatycznych na ONDE. Mając świadomość wyzwań lokal-

nych i globalnych związanych ze zmianami klimatu oraz wpływu sektora budownictwa w przechodzeniu na gospodarkę zero i niskoemisyjną, w grudniu 2022 roku przyjęto Politykę Klimatyczną Grupy ONDE, która w przyszłości wyznaczać będzie główne kierunki działań systemów zarządzania środowiskowego.

GRUPA 2

CELE GRUPY ONDE UKIERUNKOWANE NA POPRAWĘ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ REDUKCJĘ O 10 % ŚŁADU WĘGLOWEGO W CAŁYM ŁAŃCUCHU WARTOŚCI GRUPY (w celu łagodzenia zmian klimatu):

REDUKCJA ZUŻYCIA ENERGII O 10%

w oparciu o analizę indeksu zużycia energii do przychodów generowanych na realizowanych inwestycjach.

POPRAWA STRUKTURY

wykorzystania źródeł energii odnawialnej na prowadzonych inwestycjach w odniesieniu do całkowitych kosztów zużycia energii w wysokości 10%.

GRUPA 3

ZDEFINIOWANE DLA GRUPY ONDE CELE ZMIERZAJĄCE DO ZNACZĄCEGO OGRANICZENIA RYZYK FIZYCZNYCH ZWIĄZANYCH Z KLIMATEM (w celu adaptacji do zmian klimatu):

OGRANICZENIE RYZYKA

włączenie się organizacji w proces ograniczania ryzyka fizycznego ostrego i ryzyka fizycznego długotrwałego swych klientów poprzez przygotowanie produktów realnie je minimalizujących.

ZERO RYZYKA

nierealizowanie budów i produktów budowlanych w miejscach narażonych na zidentyfikowane ryzyko fizyczne ostre i/lub ryzyko fizyczne długotrwałe.

Dedykowana Polityka Klimatyczna Grupy ONDE ma na celu wskazanie nadzoru zarządczego nad wyzwaniami związanymi z zapobieganiem negatywnym zmianom klimatu, wyznaczenie celów klimatycznych ONDE wraz ze wskazaniem mechanizmów ich realizacji. Określone zostały ryzyka i przeprowadzono ocenę ich wpływu na model biznesowy, wpływu zmian klimatu na

działalność poszczególnych segmentów biznesowych, zdefiniowanie zasadniczych wskaźników a także redukcji emisji w zakresie Scope 1, Scope 2 oraz rozszerzenie również działań redukcyjnych o Scope 3. Opracowanie zapewnia o stosowaniu procesów należytej staranności Grupy ONDE wobec działań ukierunkowanych na łagodzenie zmian klimatu.

3.4 Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego

Model systemu zarządzania, w tym zarządzania środowiskowego, opiera się na pętli Deminga (rys. 3).

Spółka stale doskonali system zarządzania środowiskowego (dalej: ZŚ), który uwzględnia najważniejsze etapy cyklu PDCA, tj. Planowanie, Wykonanie, Sprawdzanie i Działanie.

Podstawą właściwego zaplanowania i funkcjonowania zarządzania środowiskowego jest wykonany w spółce Przegląd Środowiskowy.

Na etapie planowania ZŚ w ONDE S.A. identyfikowane są przede wszystkim aspekty środowiskowe oparte na wymaganiach prawnych. Na etapie

działań operacyjnych przyjęte są m.in. odpowiednie struktury i odpowiedzialności, opracowane instrukcje, dokumentacje na gotowość i reagowanie na awarie, określone kompetencje i organizowane szkolenia. Kolejny etap w tym cyklu doskonalenia to sprawdzanie, które przejawia się m.in. poprzez monitorowanie i pomiary, przeprowadzenie oceny zgodności, audytów wewnętrznych oraz podejmowanie działań korygujących. Ostatni etap to działanie związane z przeprowadzaniem przeglądu zarządzania.

Prawidłowość funkcjonowania systemu została potwierdzona certyfikacją ISO 14001.

Rysunek nr 3. Model systemu zarządzania w ONDE S.A.

Zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa określone zostały w Księdze Zintegrowanego Systemu Zarządzania składającego się na zintegrowany system zarządzania BHP ISO 45001, system zarządzania środowiskowego ISO 14001, EMAS zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 (ze zmianami Rozporządzenie 2017/1505, Rozporządzenie 2018/2026).

Nadzór nad funkcjonowaniem systemów zarządzania pełni Pełnomocnik Zarządu.

Podstawowe elementy systemu ZŚ to: kontekst organizacji, potrzeby i oczekiwania stron zainteresowanych, ryzyka i szanse, ciągłe doskonalenie.

Na dokumentację zintegrowanego systemu zarządzania składają się:

Funkcjonujące w ONDE S.A. obszary systemu zarządzania środowiskowego zostały opisane w porządku wynikającym ze struktury wymagań Załącznika II do Rozporządzenia EMAS. Uprawnienia do zatwierdzania dokumentów mają Zarząd i Prezes Zarządu.

Działania operacyjne w ONDE S.A. polegają na zarządzaniu głównymi procesami dotyczącymi zidentyfikowanych i znaczących aspektów środowiskowych. Celem tych działań jest zapewnienie, że negatywny wpływ na środowisko procesów wytwórczych jest nadzorowany i ograniczany.

Po dokonaniu identyfikacji wszystkich aspektów środowiskowych, zostały one sklasyfikowane jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednią wiedzę, kompetencje, umiejętności i doświadczenie oraz uprawnienia do realizacji zadań w zależności od zajmowanego stanowiska. Każdy pracownik aktywnie uczestniczy w działalności na rzecz ochrony środowiska.

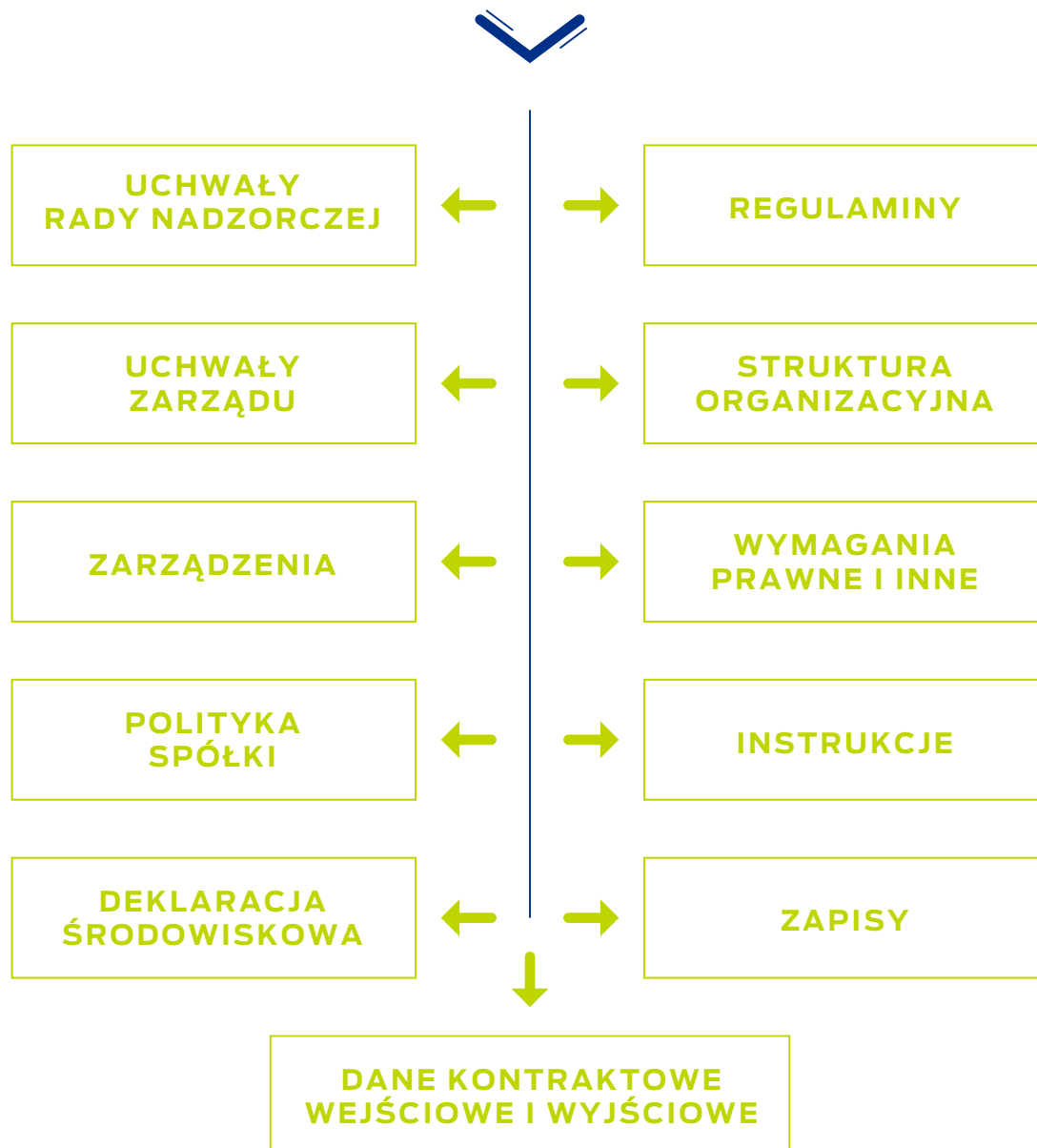
Przepływ informacji w ramach organizacji jest koordynowany przez Pełnomocnika Zarządu.

ONDE S.A. prowadzi otwarty dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Głównym medium informowania wszystkich zainteresowanych jest strona internetowa.

Skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ramach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE S.A. podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Ponadto w ramach integracji działań systemowych z procesami biznesowymi spółki, sprawy dotyczące obowiązujących w spółce systemów zarządzania mają odzwierciedlenie w innych udokumentowanych informacjach, na które składają się:

UDOKUMENTOWANA INFORMACJA

ONDE S.A. uwzględnia sprawy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz zarządzania środowiskowego na każdym szczeblu organizacji, uznając to za podstawowe procesy zarządzania i w związku z tym stosowne zapisy znajdują od-

zwierciedlenie w odpowiednich aktach wewnętrz-zakładowych (zarządzenia, schematy organiza-cyjne z przypisaniem obowiązków w zakresie BHP i OŚ, polityka i misja spółki, regulaminy, zapisy kontraktowe).

Wykaz dokumentacji systemu zarządzania środowiskowego w ONDE S.A. (w ramach ZSZ):

KSIĘGA ZSZ

PROCEDURY ZSZ

INSTRUKCJE ZSZ

- 1** Przywództwo
- 3** Procedura Zarządzania Środowiskowego
- 2/9** Ocena efektów działania
- 3/1** Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych
- 3/2A** Wymagania środowiskowe
- 3/2B** Wymagania środowiskowe dla podwykonawców – zał. do umowy
- 3/3** Postępowanie z odpadami
- 3/4** Przygotowanie dokumentacji z tytułu korzystania ze środowiska
- 3/5** Gotowość i reagowanie na awarie środowiskowe
- 3/6** Ewidencja odpadów w systemie BDO
- 3/7** Zbieranie danych do wyliczania śladu węglowego

W ONDE S.A. udokumentowano zakresy obowiązków określających rolę i zakres odpowiedzialności oraz uprawnienia poszczególnych pracowników w zakresie systemu Zarządzania Środowiskowego. Zgodnie z obowiązującą Procedurą nr 1 „Przywództwo”, obowiązki te dookre-

ślamy do sytuacji i struktury organizacyjnej każdej jednostki produkcyjnej spółki.

System zarządzania obejmuje wszystkie zidentyfikowane w ONDE S.A. procesy, które mają lub mogą mieć wpływ na środowisko.

Podstawowymi elementami systemu zarządzania są:

- zidentyfikowane i nadzorowane znaczące aspekty środowiskowe, których źródłami są wyszczególnione w firmie procesy. Aspekty środowiskowe oceniane są na każdym etapie realizacji usługi zgodnie z Procedurą nr 3 „Zarządzanie Środowiskowe” i Instrukcją 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych”,
- zidentyfikowane i przestrzegane w przedsiębiorstwie wymagania prawne i inne wymagania, w tym decyzje (pozwolenia na emisje gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów),
- wprowadzone działania sprawdzające i oceniające zgodność prowadzonych procesów z obowiązującymi wymaganiami prawnymi oraz innymi wymaganiami,
- ustalone cele i zadania, których spełnienie gwarantuje poprawę oddziaływania na środowisko i znacząco wpływa na poprawę zaangażowania pracowników w zarządzanie środowiskowe w spółce,
- systematyczne szkolenia pracowników mających wpływ na środowisko i podnoszenie ich świadomości środowiskowej oraz ekologicznej i kompetencji,
- monitorowanie wskaźników ujętych w posiadanych decyzjach,
- zidentyfikowane w przedsiębiorstwie możliwe do wystąpienia potencjalne zagrożenia dla środowiska, opracowane dla tych zagrożeń tryby postępowania i okresowo przeprowadzane działania symulacyjne w celu podjęcia skutecznych działań na wypadek zaistnienia incydentów,
- prawidłowa komunikacja wewnętrzna – przepływ informacji w przedsiębiorstwie i na zewnątrz z klientami, stronami zainteresowanymi, organami administracji publicznej oraz jednostkami kontrolnymi,
- wykonywane corocznie przeglądy zarządzania przez Najwyższe Kierownictwo i opracowane wnioski do doskonalenia systemu, podczas których ocenia się skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego.

- skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ramach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE S.A. podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Zintegrowany System Zarządzania pozwala na uzyskanie m.in. poniższych korzyści:

- spełnienie potrzeb i oczekiwań stron zainteresowanych
- nadzoruje znaczące aspekty środowiskowe,
- optymalizuje procesy, ograniczając wskaźniki energochłonności, strat wody przy równoczesnym spełnianiu wymagań umów i pozwoleń,
- poprawia skuteczność monitorowania procesów oraz zwiększa szybkość reagowania w przypadku zaobserwowania stanów nieprawidłowych,
- zwiększa świadomość i zaangażowanie pracowników w kwestiach środowiskowych,
- zapewnia właściwy sposób postępowania z odpadami i optymalizuje sposób gospodarowania odpadami.

4

ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

4.1 Podejście systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu

Zgodnie z wymaganiami zintegrowanego systemu zarządzania funkcjonującego w ONDE S.A., zidentyfikowane zostały na poziomie centralnym organizacji wszystkie bezpośrednie oraz pośrednie oddziaływania na środowisko tj. aspekty środowiskowe.

Aspekty sklasyfikowano jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

Aspekty te są ujmowane w wykazach zgodnie z Formularzem 3/1 Wykaz aspektów środowiskowych.

W ONDE S.A. wykaz aspektów środowiskowych podlega stałej aktualizacji a okresowy przegląd, analiza i ocena tych aspektów środowiskowych odbywa się raz w roku na przeglądzie zintegrowanego systemu zarządzania zgodnie z Instrukcją 2/9 „Ocena efektów działania”.

W jednostkach produkcyjnych aspekty środowiskowe analizowane są na każdym etapie realizacji usługi.

Aspekty środowiskowe identyfikowane są już na etapie przygotowania oferty oraz projektowania (przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj”) w ramach szacowania innych ryzyk i szans. Działania te mają na celu przekazanie wiedzy Nadzorowi Budowy, ułatwiając tym samym planowanie działań związanych z ochroną środowiska na etapie realizacji kontraktu. Zapisy w postaci karty ryzyk i szans przechowywane są przez Kierownika Projektu odpowiedzialnego za projektowanie i dział przygotowania produkcji.

Odpowiedzialności w zakresie definiowania aspektów środowiskowych, wyznaczania celów,

planowania działań zapobiegawczych oraz wyznaczenia osób do ich realizacji podczas trwania budowy zostały powierzone Kierownikowi Budowy.

W pozostałych jednostkach organizacyjnych za realizację celów i zadań związanych z zarządzaniem środowiskowym odpowiadają kierownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych lub osoby przez nich wyznaczone, natomiast w siedzibie spółki specjalista ds. ochrony środowiska.

Na podstawie określonych celów i przydzielonych zadań kierownictwo w jednostkach organizacyjnych/produkcyjnych identyfikuje, ocenia i monitoruje aspekty środowiskowe oraz ustanawia i wdraża „Program środowiskowy” – Formularz 3/2 zgodnie z Instrukcją 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych”.

Tworząc program, identyfikuje się ryzyka wraz z określeniem stopnia zagrożenia oraz analizuje szanse wraz z możliwymi do osiągnięcia korzyściami.

Kierownik Budowy w ciągu 30 dni od przejęcia placu budowy zobowiązany jest sporządzić Program środowiskowy. W innych jednostkach produkcyjnych/organizacyjnych Program środowiskowy utrzymywany jest na bieżąco. Program zarządzania środowiskowego uwzględnia:

- cele środowiskowe w oparciu o aspekty środowiskowe,
- definiowanie zadań w celu minimalizacji istotnych ryzyk i wykorzystania szans,
- określenie odpowiedzialności za wykonanie tych zadań,
- monitorowanie aspektów środowiskowych,
- działania zapobiegawcze.

ONDE S.A. dla każdego z etapów cyklu życia wyrobu identyfikuje aspekty środowiskowe mogące mieć znaczący wpływ na środowisko (Tabela nr 1).

Etap procesu (w ramach cyklu życia wyrobu)
Planowanie
Identyfikacja aspektów środowiskowych
Przygotowanie Produkcji/Ofertowanie Kierownik działu przygotowania produkcji/ofertowania określa prawdopodobieństwo wystąpienia aspektów środowiskowych mogących mieć znaczący wpływ na środowisko na budowie.
Projektowanie Przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj” na etapie projektowania identyfikowane są aspekty środowiskowe w ramach szacowania innych ryzyk i szans.
Proces planowania budowy Na etapie planowania budowy Kierownik Projektu określa istotne aspekty środowiskowe, działania, odpowiedzialności, postępowanie z odpadami na budowie.
Ponowne wykorzystanie Na etapie planowania inwestycji Kierownik Projektu i Kierownik budowy analizują możliwość ponownego wykorzystania materiałów lub odpadów, które mogą wystąpić w czasie trwania całego procesu budowlanego.
Nadzór nad działaniami operacyjnymi
Zarządzanie aspektami środowiskowymi
Dział Prawny/Handlowy/Kierownik Kontraktu Na etapie wyboru Podwykonawców i dostawców Dział Handlowy i/lub Kierownik Kontraktu zarządza ryzykami i szansami w obszarze środowiskowym.
Jednostki produkcyjne (Serwis, Baza sprzętu, WMB, budowy) Podczas realizacji procesu Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.
Transport i dostawy Realizując transporty i dostawy, Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.
Ponowne wykorzystanie Jednostki produkcyjne zarządzają ryzykami i szansami w zakresie gospodarki materiałowej i odpadowej stale poszukując możliwości ponownego wykorzystania materiałów i odpadów.
Zarządzanie środowiskowe w siedzibie Spółki
W biurze siedziby Spółki na bieżąco zarządza się ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe oraz prowadzi się gospodarkę odpadami.

Tabela nr 1. Identyfikacja aspektów środowiskowych w odniesieniu do cyklu życia wyrobu i usługi

Dokonując oceny znaczenia wpływu na środowisko wynikającego z działań, bierze się pod uwagę normalne warunki działania, warunki istniejące podczas rozruchu i zamykania działalności oraz warunki nadzwyczajne, które można przewidzieć.

Do sytuacji nadzwyczajnych/awaryjnych stosujemy sposób postępowania określony w Instrukcji 3/5 Gotowość i reagowanie na awarie środowiskowe oraz Formularz 3/5 zgłoszenie incydentu środowiskowego.

4.2 Aspekty bezpośrednie

Przy identyfikacji aspektów bezpośrednich wzięto pod uwagę rodzaj i specyfikę prowadzonej działalności ONDE w tym m.in.:

- wykonywanie robót budowlanych przy realizacji farm wiatrowych,
- projektowania i realizacja farm fotowoltaicznych,
- projektowanie i realizacja robót drogowych,
- prowadzenie procesów produkcyjnych na wytwórniach mas bitumicznych w Koszalinie i w Toruniu,
- prowadzenie działalności na terenie bazy remontowo-magazynowej w Toruniu, w tym w zakresie serwisowania sprzętu oraz magazynowanie materiałów na potrzeby budów.

Po analizie wyszczególniono następujące aspekty bezpośrednie:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie
Aspekty bezpośrednie przy realizacji budów farm wiatrowych, fotowoltaicznych i drogowych				
1.	Zużycie paliw	▪ praca sprzętu budowlanego, samochodów – zużycie paliw	TAK	▪ zużycie surowców ▪ emisje do powietrza ▪ wzrost zanieczyszczenia powietrza
2.	Bioróżnorodność	▪ użytkowanie gruntów pod realizację inwestycji ▪ oddziaływanie na roślinność i zwierzęta	TAK	▪ wykorzystanie zasobów – gruntów ▪ wpływ na gatunki roślin, zwierząt i ich siedlisk
3.	Zanieczyszczenia gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie	▪ niesprawne maszyny i urządzenia na budowie, ▪ prace naprawcze sprzętu, maszyn ▪ składowanie substancji niebezpiecznych ▪ przechowywanie paliwa w zbiornikach do maszyn i urządzeń	TAK	▪ przedostanie się substancji ropopochodnych i możliwość zanieczyszczenia wody i ziemi
4.	Emisje niezorganizowane	▪ pylenie spowodowane środkami transportu na budowie ▪ pylenie spowodowany pracującym sprzętem ▪ zanieczyszczenia dróg	NIE	▪ uciążliwość wywołana dla społeczności lokalnej
5.	Odpady inne niż niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
6.	Odpady niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
7.	Zużycie energii elektrycznej	▪ zaplecze kontenerowe na budowach	TAK	▪ zmniejszenie zasobów naturalnych
8.	Hałas	▪ praca sprzętu budowlanego, maszyn, instalacji	NIE	▪ uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców

9.	Wibracje, drgania	praca sprzętu budowlanego	NIE	uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców
10.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami powstałymi w procesie budowy	- ścieki socjalno-bytowe - mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych - mycie betonowozów	NIE	zanieczyszczenie wody, gleby
11.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	farby, lakiery, uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska	NIE	negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko
12.	Zużycie wody	- zużycie wody w jednostkach stacjonarnych - zużycie wody do celów produkcyjnych - zużycie wody na zapleczach socjalnych	TAK	zmniejszenie zasobów naturalnych
13.	Zużycie materiałów/surowców	realizowane budowy	TAK	zmniejszenie zasobów naturalnych

Tabela nr 2. Wykaz aspektów bezpośrednich przy realizacji robót na terenie FW, robót drogowych i farm fotowoltaicznych

Aspekty bezpośrednie zidentyfikowane przy działalności Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu, Koszalinie oraz w bazie remontowo-magazynowej w Toruniu:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie
Aspekty bezpośrednie dla wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej				
1.	Zużycie oleju opałowego	proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Toruniu	NIE	wzrost zanieczyszczenia powietrza/emisja do powietrza
2.	Zużycie gazu ziemnego	proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Koszalinie	NIE	zużycie zasobów
3.	Emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych	Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie	TAK	wzrost zanieczyszczenia powietrza
4.	Zużycie materiałów/zasobów	Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie	TAK	zużycie surowców

5.	Zanieczyszczenia gruntu i powietrza spowodowane potencjalnymi awariami środowiskowymi oraz użytkowymi maszynami	- Wytwórnice Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie: - wycieki z instalacji - wyciek asfaltu - pożar - wybuch pyłu węglowego, gazu - wyciek oleju opałowego - przedostanie się substancji niebezpiecznych do gruntu – wycieki spowodowane awarią sprzętu pomocniczego - baza remontowo-magazynowa	NIE	zanieczyszczenie gruntu i powietrza
6.	Inne emisje niezorganizowane w tym pylenie oraz odory/zapachy	- Wytwórnice Mas Bitumicznych w Toruniu: - środki transportu - proces technologiczny - węglowodory	NIE	uciążliwości dla społeczności/zanieczyszczenie
7.	Odpady inne niż niebezpieczne	odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenach wytwórni oraz bazy remontowo-magazynowej	TAK	możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
8.	Odpady niebezpieczne	odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenie wytwórni oraz w bazie remontowo-magazynowej	TAK	możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
9.	Zużycie energii elektrycznej	Wytwórnice mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz baza remontowo-magazynowa	TAK	zmniejszenie zasobów naturalnych
10.	Hałas	- praca instalacji na terenie Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie - prace serwisowe w bazie remontowo-magazynowej	NIE	uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów
11.	Wibracje, drgania	praca sprzętu budowlanego, praca instalacji	NIE	uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów
12.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami, wodami opadowymi	- ścieki socjalno-bytowe na terenie wytwórni, bazy remontowo-magazynowej - mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych - wody opadowe na terenie bazy remontowo-magazynowej - wody opadowe na terenie wytwórni	NIE	zanieczyszczenie wody, gleby
13.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	farby, lakiery, smary, środki czyszczące uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska	NIE	negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko
14.	Zużycie wody	- zużycie wody w jednostkach stacjonarnych - zużycie wody do celów produkcyjnych - zużycie wody na zapleczach socjalnych	TAK	zmniejszenie zasobów naturalnych

Tabela nr 3. Wykaz aspektów bezpośrednich dla wytwórni mas bitumicznych oraz serwisu i bazy remontowo-magazynowej

4.3 Aspekty pośrednie

Przegląd środowiskowy uwzględnia również oddziaływanie na środowisko wyrobów, usług dostawców i podwykonawców. Uznano je za pośrednie aspekty środowiskowe. Korzystając podczas procesu budowlanego z kilkudziesięciu firm podwykonawczych i dostawców materiałów, ONDE S.A. prowadzi systematyczne działania w celu ich kwalifikowania, aby zminimalizować szkodliwe wpływy ich działalności na środowisko.

Działania te polegają na:

- sprawdzaniu, czy potencjalny dostawca/usługodawca posiada odpowiednie dla oferowanej usługi decyzje organów administracyjnych,
- wprowadzaniu stosownych zapisów w umowach,
- szkoleniu wszystkich pracowników przed przystąpieniem do wykonywania pracy na terenach jednostek produkcyjnych.

Aspekty pośrednie dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej				
Działalność	Pośredni aspekt środowiskowy	Opis wpływu aspektu na środowisko	Lokalizacja	Aspekt znaczący TAK/NIE
Zużywanie mediów (energia elektryczna, woda) przez firmy podwykonawcze /dostawców/ serwisantów	▪ Zużycie zasobów naturalnych	Zmniejszenie zasobów naturalnych	Wszystkie lokalizacje	NIE
Zużycie paliw przez firmy podwykonawcze i transportowe/dostawców	▪ Emisje do powietrza	Zanieczyszczenia powietrza	Wszystkie lokalizacje	TAK
Wytwarzanie odpadów komunalnych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/jednostce produkcyjnej	▪ Zanieczyszczenia gruntów i wód	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	NIE
Wytwarzanie odpadów budowlanych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/jednostce produkcyjnej	▪ Emisje do wód i do ziemi	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	TAK
Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska – komunikacja ze społecznością lokalną	▪ Wpływy środowiskowe podwykonawców i innych zainteresowanych stron	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wszystkie lokalizacje	NIE
Transport dostawców na budowy – sprzętu, materiałów itp.	▪ Emisje do powietrza ▪ Emisje nieorganizowane	Zanieczyszczenie powietrza	Wszystkie lokalizacje	TAK

Tabela nr 4. Wykaz aspektów pośrednich dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej

W tabelach nr 2, 3 i 4 pokazano wykaz wszystkich aspektów bezpośrednich i pośrednich zdefiniowanych w spółce. Po przeprowadzonej analizie i ocenie znaczenia aspektów na poziomie całej organizacji za bezpośrednie aspekty znaczące uznano:

- zużycie paliw,
- bioróżnorodność,
- zanieczyszczenie gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie,
- odpady inne niż niebezpieczne,
- odpady niebezpieczne,
- zużycie energii elektrycznej,
- zużycie wody,
- emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych,
- zużycie materiałów/zasobów.

Aspekty uznano za znaczące zgodnie z Instrukcją 3/1 Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych i są na bieżąco monitorowane

w jednostkach produkcyjnych. Mają one swoje udokumentowanie w Formularzu 3/2 Program środowiskowy.

Przy ocenie znaczenia aspektów środowiskowych uwzględniono m.in: potencjalne korzyści lub szkody dla środowiska naturalnego, stan środowiska i uwarunkowania lokalne, rozmiar, liczbę, częstotliwość i odwracalność aspektu lub oddziaływania, wymagania prawne w tym akty prawa miejscowego, opinie pracowników spółki i zainteresowanych stron. Podczas przeprowadzonego rocznego „Przeglądu zarządzania” uznano, że dodatkowo do znaczących bezpośrednich aspektów zaliczono zużycie wody. Do aspektów pośrednich zaś jako znaczące zaliczono zużycie paliw, wytwarzanie odpadów przez firmy podwykonawcze oraz transport na budowy sprzętu i materiałów.

Wpływ najważniejszych aspektów na środowisko opisano w pkt. 6 niniejszej Deklaracji.

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania, Najwyższe Kierownictwo, przy udziale Pełnomocnika – Dyrektora Działu BHP, co roku opracowuje cele i zadania środowiskowe, które spółka ma do zrealizowania w ciągu roku. Planowane inicjatywy mają na celu ciągłe doskonalenie działalności w obszarze ochrony środowiska naturalnego. Podczas ustanawiania i przeglądu celów w ONDE S.A. uwzględniane są m.in. wymagania prawne i inne, znaczące aspekty środowiskowe, zagadnienia technologiczne, możliwości finansowe i operacyjne, interes spółki oraz punkt widzenia zainteresowanych stron.

Podsumowanie z realizacji celów i zadań za bieżący rok dokonywane jest w raporcie z przeglądu systemu zarządzania.

Kierując się powyższymi zasadami, w ramach przeglądu wstępnego i wniosków z wdrożenia EMAS oraz ciągłego doskonalenia ISO 14001, wyznaczając cele na rok 2023, wzięto pod uwagę następujące kwestie:

- emisje bezpośrednie i pośrednie w związku z prowadzoną działalnością i konieczność

usystematyzowania zbierania danych związanych z tymi aspektami,

- ustalenie wskaźników dla najważniejszych aspektów oraz ich monitorowanie w celu wdrażania odpowiednich działań skutkujących zmniejszeniem wpływu na klimat,
- w związku z dynamicznym rozwojem firmy, zapewnienie ciągłego procesu edukacyjnego dotyczącego tematyki środowiskowej w celu zapewnienia identyfikacji, zaangażowania i współodpowiedzialności wszystkich pracowników,
- zwiększenie komunikacji zewnętrznej, w tym ze społecznością lokalną w zakresie kształtowania świadomości środowiskowej,
- nadzorowanie emisji CO₂ w wytwórniach mas bitumicznych,
- spełnienie wymagań prawnych i innych.

Zidentyfikowane aspekty środowiskowe w jednostkach produkcyjnych zgodnie z Formularzem 3/1, po analizie jako znaczące uwzględniane są w programach środowiskowych oraz są przedmiotem ustalania celów (Tabela nr 5) na poziomie organizacji.

Cele środowiskowe do realizacji w roku 2023 w ONDE S.A.				
Lp.	Cel	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji
1.	Poprawa zagospodarowania mas ziemnych na prowadzonych nowych inwestycjach: 70% ponownie wykorzystanych lub przekazanych mas ziemnych w stosunku do ilości wytworzonych mas ziemnych	Monitorowanie % ilości mas ziemnych ponownie wbudowanych lub przekazanych osobom fizycznym	Stosunek % ilości mas ponownie wykorzystanych lub przekazanych osobom fizycznym/ilość wywiezionych jako odpad	cały rok
2.	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno-asfaltowych	Wykonanie działań modernizacyjnych, monitorowanie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno-asfaltowych	Zmniejszenie ilości zużytej energii na jednostkę wyprodukowanych mas mineralno-asfaltowych w roku 2023 w stosunku do 2022 roku o 1%	cały rok

3.	Zwiększenie udziału energii z OZE w całkowitym zużyciu energii o 10% do 2030 zgodnie z Polityką klimatyczną ONDE	1) Monitorowanie zużycia energii elektrycznej i OZE w całej organizacji 2) Zwiększenie udziału energii odnawialnej w pozyskiwanym miksie energetycznym	1) Wskaźnik intensywności zużycia energii elektrycznej 2) Wskaźnik procentowy energii odnawialnej do energii całkowitej	2030
4.	Poprawa efektów środowiskowych w zakresie ograniczenia emisji bezpośrednich (zakres 1 w protokole GHG) o 30% do 2030 r.	1) Doskonalenie systemu zbierania niezbędnych danych w aplikacji HYDRA prowadzące do poprawy efektów środowiskowych 2) Comiesięczna ewidencja zużyć paliw i mediów w aplikacji HYDRA przez każdą budowę i jednostkę stacjonarną	Wskaźniki w zakresie śladu węglowego SCOPE 1 Ilość zakuionych aut mniej emisyjnych lub zasilanych paliwami alternatywnymi	2030
5.	Poprawa stanu środowiska poprzez podniesienie środowiskowej i ekologicznej świadomości pracowników i podwykonawców	Cykliczne szkolenia onboardingowe podnoszące świadomość kadry nadzorującej ONDE z zarządzania OŚ na kontraktach	Liczba przeszkolonych pracowników w ramach onboardingów	cały rok
		Wizualizacja, oznakowanie, tablice informacyjne BHP/OŚ	100% budów z zamontowanymi tablicami, wizualizacjami	cały rok
		Realizacja aktywności ekologicznych dla poszczególnych działów realizacyjnych	Zrealizowanie min. 1 aktywności ekologicznej przez każdy dział realizacyjny	cały rok
		Włączenie do szkoleń informacyjnych na budowach tematyki środowiskowej	100% przeszkolonych informacyjnie pracowników na budowach	cały rok
6.	Zmniejszenie intensywności emisji zanieczyszczeń do powietrza na WMB Toruń i Koszalin o min. 1% odniesionej do jednostki produkcji MMA	Utrzymanie parametrów pracy instalacji i zużycia surowców, materiałów i energii poniżej poziomu deklarowanego w decyzji na emisję gazów	Wskaźnika intensywności emisji w roku 2023 do roku 2022	cały rok
7.	Osiągnięcie poziomu 60% odpadów posegregowanych w stosunku do całości wytworzonych i minimum 50% odpadów poddanych odzyskowi lub recyklingowi	1) Segregacja na budowie	Raport z % (wagowym) segregacji odpadów na podstawie ewidencji w BDO	cały rok
		2) Odbiór odpadów przez firmy posiadające instalacje (zapisy w umowie o przekazywaniu miesięcznej informacji o ilości odzysknych odpadów)	Dane potwierdzające ilości odzyskanych, wbudowanych lub poddanych recyklingowi materiałów	
		3) Prawidłowo opracowany Plan gospodarki odpadami		
		4) Potwierdzanie ilości ponownie wbudowywanych na budowie materiałów (masy ziemne itp.)		

Tabela nr 5. Cele środowiskowe do realizacji w 2023 r. w ONDE S.A.

Wynikiem powyższych działań jest ciągłe doskonalenie procesów wewnętrznych ONDE S.A., służące do realizacji celów środowiskowych, związanych z obniżaniem wpływu spółki na środowisko. W 2022r. Spółka zrealizowała założone cele tj.

- zagospodarowano w 100% masy ziemne powstałe z prowadzonych inwestycji poprzez ponowne wykorzystanie na placach budów lub przekazanie osobom fizycznym niebędącym przedsiębiorcami
- zmniejszono zużycie energii elektrycznej na obydwu wytwórniach mas bitumicznych
- zwiększono udział odnawialnych źródeł energii

- poprawiono funkcjonowanie systemu zarządzania poprzez wprowadzenie dedykowanej aplikacji
- kontynuowano podnoszenie świadomości wśród pracowników Podwykonawców poprzez szkolenia informacyjne
- zmniejszono emisję zanieczyszczeń do powietrza na wytwórniach mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie

Ze względu na znaczne masy składowanego materiału na terenie WMB Toruń w 2022 r. nie prowadzono procesu przetwarzania (kruszenia) dlatego nie zrealizowano celu nr 8.

6

ŚRODOWISKOWE EFEKTY DZIAŁALNOŚCI W ODNIESIENIU DO ASPEKTÓW ZNACZĄCYCH

Na podstawie Załącznika IV (Decyzja Komisji z dnia 19.12.2018, Dz. U. UE 2018/2026) w ONDE S.A. wyznaczono kluczowe obszary dla bezpośrednich aspektów środowiskowych w organizacji. W sporządzonej tabeli zestawiono wskaźniki

zużycia w poszczególnych obszarach oraz wskaźniki całkowitego przychodu i produkcji, które stanowią podstawę do obliczenia poszczególnych wskaźników efektywności środowiskowej.

Zużycie poszczególnych rodzajów energii	Jedn.	Wskaźnik A			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2022-2021 [%]	Zmiana 2022-2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Energia elektryczna	MWh	2775,95	1541,4	871,31	586,3	1217,4	1092,9	4,73	1,27	0,80	-37,01	-83,16
Energia wytworzona ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	9287,01	11019,38	13094,41	586,3	1217,4	1092,9	15,84	9,05	11,98	32,38	-24,36
Energia wytworzona ze spalania gazu ziemnego	MWh	5316,41	5787,13	4099,24	586,3	1217,4	1092,9	9,07	4,75	3,75	-21,09	-58,64
Energia wytworzona ze spalania oleju opałowego	MWh	442,29	348,63	125,47	586,3	1217,4	1092,9	0,75	0,29	0,11	-59,91	-84,78
Energia wytworzona ze spalania pyłu węglowego	MWh	6318,91	3069,41	1835,98	586,3	1217,4	1092,9	10,78	2,52	1,68	-33,37	-84,41
Energia cieplna	MWh	brak danych	542,06	514,64	586,3	1217,4	1092,9	-	0,45	0,47	5,77	-
Całkowite zużycie energii	MWh	24140,57	22307,61	20541,04	586,3	1217,4	1092,9	21,21	18,32	18,79	2,58	-54,35
Materiały	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – produkcja			R=A/B			Zmiana 2022-2021 [%]	Zmiana 2022-2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Całkowite zużycie materiałów do produkcji MMA na WMB	Mg	136972,33	91479,00	46771,22	133397,48	83331,05	48146,14	1,03	1,10	0,97	-11,51	-5,39

Odpady	Jedn.	Wskaźnik A – ilość wytworzonych odpadów			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022- 2021 [%]	Zmiana 2022- 2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Odpady niebezpieczne	Mg	2,49	313,82	103,35	586,3	1217,4	1092,9	0,0042	0,26	0,09	-63,63	2151,55
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	2072,87	39199,51	104518,98	586,3	1217,4	1092,9	3,53	32,2	95,63	197,00	2609,19
Łączna ilość wytworzonych odpadów	Mg	2075,36	39513,33	104622,33	586,3	1217,4	1092,9	3,54	32,46	95,73	194,91	2604,21
Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jedn.	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022- 2021 [%]	Zmiana 2022- 2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m²	129600	236800	555200	586,3	1217,4	1092,9	221,05	194,51	508,01	161,17	129,82
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m²	44885,81	44885,81	44885,81	586,3	1217,4	1092,9	76,56	36,87	41,07	11,39	-46,35
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod bazę remontowo magazynową	m²	19556	19556	19556	586,3	1217,4	1092,9	33,35	16,06	17,89	11,39	-46,35
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod budowę dróg	m²	-	-	462202	586,3	1217,4	1092,9	-	-	422,91	-	-
Suma		194041,81	301241,81	1081843,81	586,3	1217,4	1092,9	330,96	247,45	989,88	300,04	199,09
Emisje	Jedn.	Wskaźnik A – ilość emisji			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2022- 2021 [%]	Zmiana 2022- 2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Emisja CO ₂ ze spalania paliw (SCOPE 1)	Mg	6377,32	5199,16	4930,05	586,3	1217,4	1092,9	10,88	4,27	4,51	5,63	-58,54
					(przychód w mln zł)							
Emisja CO ₂ dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	3218,07	2872,49	1488,71	133397,48	83331,05	48146,14	0,024	0,034	0,031	-10,299	28,84
					(produkcja)							
Emisja CO ze spalania paliw	Mg	14720	16930	19490	586,3	1217,4	1092,9	25,11	13,91	17,83	28,20	-28,98
					(przychód w mln zł)							
Emisje NO _x ze spalania paliw	Mg	7040	7490	8000	586,3	1217,4	1092,9	12,01	6,15	7,32	19,02	-39,05
					(przychód w mln zł)							

Emisje PM ze spalania paliw	Mg	5910	6450	7110	586,3	1217,4	1092,9	10,08	5,30	6,51	22,75	-35,46
					(przychód w mln zł)							
Emisje SO ₂ ze spalania paliw	Mg	40	20	10	586,3	1217,4	1092,9	0,07	0,02	0,01	-54,25	-86,93
					(przychód w mln zł)							
Zużycie materiałów budowlanych	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022-2021 [%]	Zmiana 2022-2020 [%]
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Zużycie betonu	Mg	11772,86	90589,29	37135,2	586,3	1217,4	1092,9	20,08	74,41	33,98	-54,34	69,22
Zużycie stali	Mg	414,32	3921,88	3559,33	586,3	1217,4	1092,9	0,71	3,22	3,26	1,10	358,70
Zużycie kruszywa	Mg	1798069,78	686557,56	259024,47	586,3	1217,4	1092,9	3066,81	563,95	237,01	-57,97	-92,27
Kable	km	-	-	4055,37						3,71	-	-
Całkowite zużycie materiałów (bez kabli)	Mg	1810256,96	781068,73	299719	586,3	1217,4	1092,9	3087,59	641,59	274,24	-57,26	-91,12
Zużycie wody	m ³	-	-	8665,36	586,3	1217,4	1092,9	-	-	7,93	-	-

Tabela nr 6.

ONDE na podstawie identyfikacji i oceny bezpośrednich aspektów znaczących po wprowadzeniu aplikacji umożliwiającej zbieranie niezbędnych danych uznała zużycie wody jako aspekt znaczący, który będzie poddawany corocznej analizie.

Zużycie wody w 2022 r. z jednostek stacjonarnych oraz produkcyjnych wyniosło 8665,36 m³. Podsumowanie i analiza poszczególnych wskaźników opisana została w poszczególnych rozdziałach przedstawionych poniżej.

6.1 Emisje zanieczyszczeń do powietrza

Istotnym wskaźnikiem efektów działalności środowiskowej opisanym w niniejszej deklaracji środowiskowej są emisje pochodzące ze spalania paliw i emisje dla wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie. Do emisji CO₂ ze spalania paliw (Scope 1) uwzględniono emisje pochodzące ze spalania: ON, PB, gazu CNG, gazu ziemnego, oleju opałowego, pyłu węglowego i czynników chłodniczych (R1234A, R1234YF).

Emisje ze spalania paliw wyniosły: 4955,65 Mg (wskaźnik A), po przeliczeniu przez wskaźnik B (przychody w mln zł), wskaźnik efektywności środowiskowej wynosi 4,5 Mg/mln zł., co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 3,8%. Wzrost emisji ze spalania paliw związany był ze zwiększeniem zatrudnienia i zakupem dodatkowych samochodów służbowych. Emisje pochodzące z wytwórni mas bitumicznych wyniosły 1488,7 Mg, co jednost-

kowo stanowi obniżenie w stosunku do roku 2021 o około 1400 ton i po przeliczeniu na jednostkę produkcyjną MMA nastąpił spadek emisji o 10%. Jest to spowodowane zmniejszeniem produkcji mas mineralnoasfaltowych oraz wynikającymi z tym potrzebami technologicznymi utrzymania instalacji.

Do ustalenia wielkości emisji CO, NO_x, PM, SO₂ przyjęto zużycie paliwa pochodzące ze spalania w samochodach osobowych i dostawczych, w pojazdach wolnobieżnych, maszynach i urządzeniach oraz oleju opałowego (zasilanie instalacji WMB Toruń) i gazu ziemnego (zasilanie instalacji WMB Koszalin). Wskaźnik efektywności środowiskowej dla ww. rodzajów emisji w odniesieniu do przychodów kształtuje się wciąż na bardzo niskim poziomie. Zmiana w stosunku do 2020 r. wyniosła 33%. Należy jednak wskazać, że emisja z ww. wskaźników wzrosła o 25% w stosunku do roku 2021.

Emisje	Jedn.	Wskaźnik A – ilość emisji			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2022- 2021 (%)	Zmiana 2022- 2020 (%)
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Emisja CO ₂ ze spalania paliw	Mg	6377,32	5199,16	4930,05	586,3	1217,4	1092,9	10,88	4,27	4,51	5,63	-58,54
					(przychód w mln zł)							
Emisja CO ₂ dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	3218,07	2872,49	1488,71	133397,48	83331,05	48146,14	0,024	0,034	0,031	-10,299	28,84
					(produkcja)							
Emisja CO ze spalania paliw	Mg	14720	16930	19490	586,3	1217,4	1092,9	25,11	13,91	17,83	28,20	-28,98
					(przychód w mln zł)							
Emisje NO _x ze spalania paliw	Mg	7040	7490	8000	586,3	1217,4	1092,9	12,01	6,15	7,32	19,02	-39,05
					(przychód w mln zł)							
Emisje PM ze spalania paliw	Mg	5910	6450	7110	586,3	1217,4	1092,9	10,08	5,30	6,51	22,75	-35,46
					(przychód w mln zł)							
Emisje SO ₂ ze spalania paliw	Mg	40	20	10	586,3	1217,4	1092,9	0,07	0,02	0,01	-54,25	-86,93
					(przychód w mln zł)							

Tabela nr 7.

ONDE S.A. posiada wszystkie decyzje administracyjne pozwalające na emitowanie zanieczyszczeń. W przypadku spółki głównym, a biorąc pod uwagę skalę, można wskazać, że praktycznie jedynym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza, są wytwórnie mas bitumicznych (dalej nazywane w skrócie WMB), a emisje, o których mowa, wiążą się z produkcją mieszanek mineralno-asfaltowych

(dalej nazywane w skrócie MMA). ONDE S.A. posiada aktualne pozwolenia administracyjne dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza wydane dla obydwu lokalizacji wytwórni mas bitumicznych, tj. WMB w Toruniu (WŚiZ.6225.03.2016 z dnia 09.05.2016 r.) oraz WMB w Koszalinie (WS-II-2.6225.1.2022.AS z dnia 13.01.2022 r.).

Emisja z produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej (MMA)

Spółka ONDE S.A. objęta została obowiązkiem wykonywania okresowych pomiarów wielkości emisji do powietrza na instalacjach WMB w Toruniu. Taki obowiązek nie został nałożony na WMB w Koszalinie. Z troski o stan środowiska spółka monitoruje procesy technologiczne poprzez prowadzenie ścisłej ewidencji ilości wytworzonej mieszanki mineralno-asfaltowej oraz zleca okresowo niezależnym jednostkom pomiarowym prowadzenie pomiarów emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z nałożonym obowiązkiem, w WMB w Toruniu przeprowadzane są pomiary wielkości emisji z częstotliwością raz do roku. Wielkość emisji monitorowana jest przez dokonywanie pomiarów przez akredytowane laboratorium.

W tabelach nr 8, 9, 10 i 11 oraz na wykresach nr 1, 2 i 3 przedstawiono zestawienia zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu oraz w Koszalinie w okresie 2019-2022. Odnoszono się do nich tak w zakresie bezwzględnym (sumarycznym), jak i względnym (w odniesieniu do wielkości produkcji), by wyznaczyć całościowe oraz jednostkowe poziomy emisji zanieczyszczeń.

W sprawozdawczości dotyczącej emisji zanieczyszczeń do powietrza jako wartość odniesienia dla działalności związanej z produkcją MMA przyjęto:

- czas pracy WMB,
- roczną wielkość produkcji WMB.

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]			
		2019	2020	2021	2022
1.	SO ₂	5,08	0,27	0,24	0,11
2.	CO ₂	2130,45	2453,69	1477,24	1003,42
3.	Pyły pozostałe	3,47	4,83	2,05	0,85
4.	CO	16,68	23	16,54	8,36
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	3,99	5,99	2,88	1,34
SUMA		2159,67	2487,78	1498,95	1014,08

Tabela nr 8. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu w okresie 2019-2022

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]			
		2019	2020	2021	2022
1.	SO ₂	0,02	0,02	0,08	0,04
2.	CO ₂	2397,3	764,38	1395,25	485,31
3.	Pyły pozostałe	0,68	0,36	0,60	0,34
4.	CO	4,54	3,51	1,0	0,50
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	1,06	0,43	0,45	0,24
SUMA		2403,6	768,7	1397,38	486,43

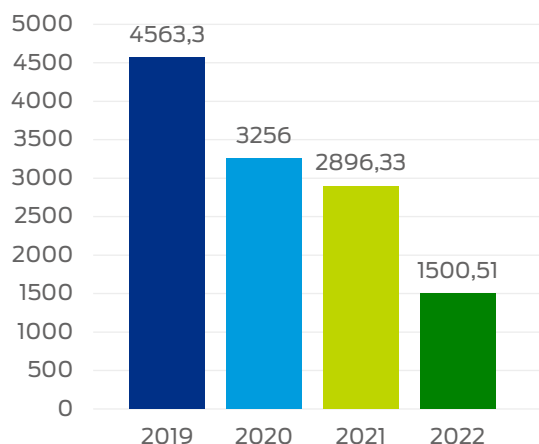
Tabela nr 9. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Koszalinie w okresie 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Toruń	74274,86	79 397,23	34091,09	18873,69
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Koszalin	88703,35	54000,25	49239,96	29272,45
SUMA	162978,21	133 397,48	83331,05	48146,14

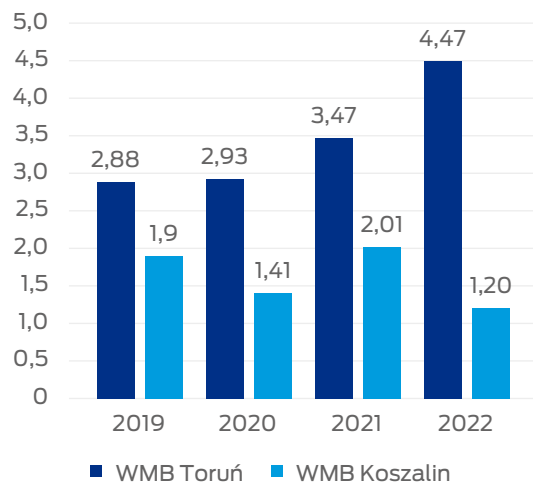
Tabela nr 10. Ilość masy mineralno-asfaltowej wyprodukowanej w latach 2019-2022 przez WMB w Toruniu i WMB w Koszalinie

	2019	2020	2021	2022
Wielkość emisji [Mg]	4563,3	3256	2896,33	1499,75
Czas pracy WMB [h]	2017	1395,5	1126	631,5
Wskaźnik emisji jednostkowej na czas pracy (wielkość emisji/czas pracy WMB)	2,62	2,33	2,57	2,37
Wskaźnik emisji jednostkowej na wielkość produkcji (wielkość emisji/wielkość produkcji WMB)	0,03	0,02	0,03	0,03

Tabela nr 11. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych, w tym w zakresie jednostkowym, przez WMB Toruń i WMB Koszalin w okresie 2019-2022

Wykres nr 1. Zbiorcze zestawienie wyemitowanych zanieczyszczeń dla WMB Toruń i WMB Koszalin [Mg]

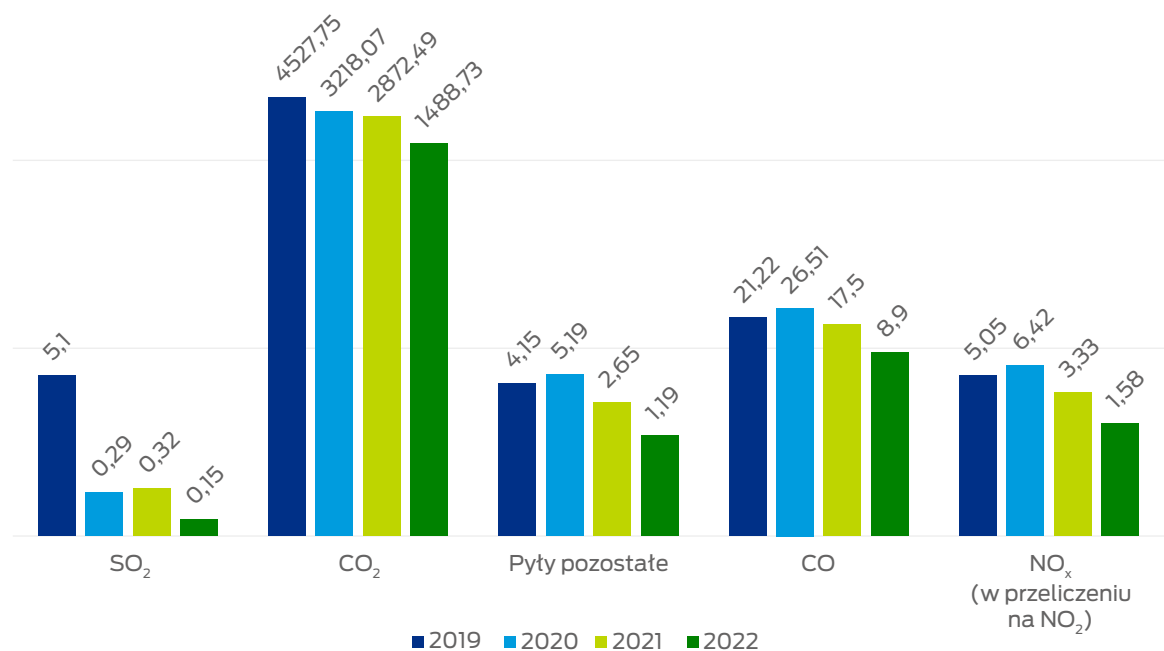

Wykres nr 2. Porównanie catkowej emisji zanieczyszczeń do powietrza do czasu pracy wytwórni mas bitumicznych w latach 2019-2022 [Mg]

Analiza tabel nr 8 i 9 pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że poziom zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez ONDE S.A. zmalał w okresie 2021-2022 o 48,2%. Dotyczy to głównie emisji CO₂, stanowiącego 99% zanieczyszczeń emitowanych przez WMB do powietrza. W kwestii tego spadku emisji GHG należy zwrócić głównie uwagę na WMB Koszalin i Toruń. Poziom emisji CO₂ ograniczono tam bowiem w okresie 2021-2022

o odpowiednio 65,2% i 32,1%. Pomimo faktu, że na ten wynik wpłynęło na pewno także zmniejszenie ilości pracy wytwórni, spowodowane spadkiem produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej.

Jest to kolejny mocny dowód na realizację przez ONDE S.A. swych celów środowiskowych, w tym klimatycznych, zgodnie z zapisami Polityki ZSZ i wynikających z niej celów. Pokazuje to także na zgodność działań z celami Europejskiego Zielonego Ładu.

Wykres nr 3. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w okresie 2019-2022 [Mg]

Jak wskazano powyżej, emisje innych zanieczyszczeń niż CO₂ stanowią około 1% wszystkich zanieczyszczeń do powietrza emitowanych przez ONDE S.A. Zostały one pokazane osobno w powyższych tabelach nr 8 i 9. Ze względu natomiast na ich niewielki udział bezwzględny oraz względny w sumie i wadze jakościowej zanieczyszczeń, nie stanowiły celu szczegółowego wnioskowania. Oparto się ono głównie na stwierdzeniu zgodności ich poziomów z uwarunkowaniami prawnymi, w tym na nieprzekraczaniu dopuszczalnych ich poziomów, posiadaniu pozwoleń na emisje oraz dążeniu do zmniejszania wartości emisji.

W związku ze zmniejszeniem czasu pracy, a także produkcji w WMB, zaobserwowano w roku 2022 spadek wszystkich emitowanych zanieczyszczeń w stosunku do 2021 r. Korelacja poziomu zanieczyszczeń obserwowana w poniższych tabelach z poziomem produkcji MMA pokazuje w przypadku każdego z nich bardzo podobne wartości, co świadczy o jej bardzo wysokim i względnie stałym poziomie.

ONDE S.A. zamierza dążyć do ograniczania całkowitej emisji emisji z WMB zwracając jednakże uwagę, że już teraz wartości te są bardzo niskie i mieszczą się oczywiście w zakresie dopuszczalnych norm.

Zestawienie chwilowych i rocznych wyników pomiarów emisji dla Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie.

Przedstawione tabele obrazują chwilowe i roczne wartości uzyskanych pomiarów substancji emitowanych do atmosfery określonych w pozwoleniu na emisję. Analizując poniższe wyniki w każdym z nich wartości zawierają się w dopuszczalnych parametrach zgodnie z wartościami określonymi

przez pozwolenia na emisję pyłów i gazów w konkretnych lokalizacjach. Emisja roczna obliczona została na podstawie zaewidencjonowanego czasu pracy instalacji. Otrzymane rzeczywiste roczne wartości emisji poszczególnych rodzajów substancji także mieszczą się w wymaganych normach.

Rodzaj substancji	Jednostka	2020			2021			2022			Wartość dopuszczalna – Pozwolenie na emisję pyłów i gazów [kg/h]
		Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	
pył ^A	kg/h	5,8481	5,5229	5,6855	4,8057	4,7043	4,755	4,4848	2,9669	3,7258	5,894
pył zawieszony PM10 [#]	kg/h	4,0703	3,8716	3,9709	4,6134	4,5349	4,5742	2,7043	1,8306	2,2674	4,715
pył zawieszony PM2,5 [#]	kg/h	1,5965	1,447	1,5218	2,2971	2,2675	2,2823	1,489	1,0117	1,2503	2,357
SO ₂ ^A	kg/h	<0,2526	0,3789	<0,3157	0,6429	0,4636	0,5533	0,5114	0,4865	0,499	20,722
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	kg/h	6,8247	7,2743	7,0495	6,8337	6,5264	6,68	5,7559	6,0502	5,903	7,292
CO ^A	kg/h	27,6188	26,5207	27,0698	43,23	33,4422	38,3361	37,5204	36,1328	36,8266	nie określono

Tabela nr 12. WMB Toruń – Emisja chwilowa

Rodzaj substancji	Jednostka	2020			2021			2022			Wartość dopuszczalna – Pozwolenie na emisję pyłów i gazów [kg/h]
		Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	
pył ^A	kg/h	0,7341	0,593	0,6636	0,9435	0,895	0,9192	0,8244	0,8395	0,8395	1,032
SO ₂ ^A	kg/h	0,0309	0,0403	0,0356	<0,1168	<0,1158	<0,1163	<0,0936	<0,0928	<0,0932	0,12
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	kg/h	0,7485	0,8196	0,784	0,6522	0,643	0,6476	0,5845	0,5982	0,5913	2,796
CO ^A	kg/h	9,1673	3,6948	6,431	1,3849	1,5057	1,4453	1,2206	1,2732	1,2469	nie określono

Tabela nr 13. WMB Koszalin – Emisja chwilowa

Rodzaj substancji	Wynik pomiaru [kg/h]			Czas pracy WMB [h]			Rzeczywista emisja [Mg/rok]			Wartość dopuszczalna emisji pyłów i gazów w ciągu roku [Mg/rok]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
pył ^A	5,6855	4,755	3,7258	850	431,5	227	4,83	2,05	0,85	7,773
pył zawieszony PM10 [#]	3,9709	4,5742	2,2674	850	431,5	227	3,38	1,97	0,51	5,659
pył zawieszony PM2,5 [#]	1,5218	2,2823	1,2503	850	431,5	227	1,3	0,98	0,28	2,829
SO ₂ ^A	<0,3157	0,5533	0,4990	850	431,5	227	0,3	0,24	0,11	24,866
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	7,0495	6,68	5,9030	850	431,5	227	6	2,88	1,34	8,75
CO ^A	27,0698	38,3361	36,8266	850	431,5	227	23	16,54	8,36	nie określono

Tabela nr 14. WMB Toruń – emisja roczna

Rodzaj substancji	Wynik pomiaru [kg/h]			Czas pracy WMB [h]			Rzeczywista emisja [Mg/rok]			Wartość dopuszczalna emisji pyłów i gazów w ciągu roku [Mg/rok]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
pył ^A	0,6636	0,9192	0,8395	545,5	694,5	404,5	0,36	0,64	0,34	0,413
SO ₂ ^A	0,0356	<0,1163	<0,0932	545,5	694,5	404,5	0,019	0,08	0,04	0,048
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	0,784	0,6476	0,5913	545,5	694,5	404,5	0,43	0,45	0,24	1,118
CO ^A	6,431	1,4453	1,2469	545,5	694,5	404,5	3,5	1,0	0,50	nie określono

Tabela nr 15. WMB Koszalin – emisja roczna

6.1.1 Emisje gazów cieplarnianych

Wielkość emisji obliczono w oparciu o metodykę GHG Protocol – Revised Edition, wspierając się dodatkowo wskazaniami normy ISO 14067:2018 oraz wskaźnikami jednostkowymi Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE) i Urzędu Regulacji Energetyki (URE). W zakres wyliczeń emisji bezpośredniej gazów cieplarnianych Grupy ONDE w 2022 r. weszły emisje CO₂, CH₄ oraz N₂O, przy zastosowaniu przeliczeń do CO₂e, zgodnie z wartościami Global Warming Potential podanymi w wydaniu V raportu IPPC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Wskaźnik emisyjności dla czynników chłodniczych R134A i R1234YF pochodzi z bazy opublikowanej przez DEFRA (Department for Environment Food and Rural Affairs) – dalej baza DEFRA. Emisje gazów cieplarnianych definiowane jako bezpośrednie to emisje ze źródeł, które stanowią własność przedsiębiorstwa przedstawiającego sprawozdanie lub są przez niego kontrolowane. Pośrednie energetyczne emisje gazów cieplarnianych to emisje pochodzące z wytwarzania pozyskanej i zużytej energii elektrycznej, pary, ciepła lub chłodu. W ramy wyliczeń emisji pośredniej energetycznej gazów cieplarnianych Grupy ONDE w 2022 roku weszły emisje CO₂, wyznaczone

w oparciu o metodyki location-based i market-based. Emisję energii cieplnej obliczono na podstawie wartości przedstawionej na fakturach, natomiast emisje z energii elektrycznej stanowią estymację opartą na rzeczywistych danych (takich jak koszty zużycia energii). Wszystkie wskaźniki i przeliczniki służące do wyliczenia śladu węglowego użyto tylko ze wskazanych powyżej źródeł (URE, KOBIZE, DEFRA – Department for Environment Food and Rural Affairs).

Poniżej zaprezentowano wyniki obliczeń dla Zakresów (Scope) 1 i 2. W 2022 roku suma emisji gazów cieplarnianych wygenerowanych przez Grupę ONDE w Zakresie (Scope) 1 i w Zakresie (Scope) 2 wg. metody market based wyniosła 5145,18 tCO₂e (ekwiwalentu dwutlenku węgla). Oznacza to spadek wielkości emisji w stosunku do roku 2021 o 12,56%. Suma emisji GHG według metody location-based była wyższa w porównaniu do wyników otrzymanych metodą market based i wyniosła 5762,07 tCO₂e, ponieważ metoda ta nie uwzględnia gwarancji pochodzenia energii z OZE ani różnic w emisyjności poszczególnych dostawców, mimo to zanotowano spadek emisji obliczanej metodą location based o 12,46. w stosunku do roku 2021.

	za rok 2020	za rok 2021	za rok 2022	zmiana 2022-2021	zmiana 2022-2020
SUMA EMISJI BEZPOŚREDNICH CO ₂ (SCOPE 1) [tCO ₂ e]	6 377,32	5 318,51	4 955,65	-6,82%	- 22,29
SUMA EMISJI POŚREDNICH CO ₂ (SCOPE 2) [tCO ₂ e] (metoda market-based)	brak danych	565,93	189,53	-66,51%	brak danych
SUMA EMISJI POŚREDNICH CO ₂ (SCOPE 2) [tCO ₂ e] (metoda location-based)	1 937,61	1 263,93	806,42	-36,20%	- 58,38
SUMA EMISJI CO ₂ (SCOPE 1 + SCOPE 2) [tCO ₂ e] (metoda market-based)	brak danych	5 884,43	5 145,18	-12,56%	brak danych
SUMA EMISJI CO ₂ (SCOPE 1 + SCOPE 2) [tCO ₂ e] (metoda location-based)	8314,933	6582,43	5 762,07	-12,46%	- 30,70

Spółka po raz pierwszy publikuje wyodrębnione emisje metanu i podtlenku azotu ze spalania różnego rodzaju paliw. Obliczenie emisji dokonano w oparciu o GHG Protocol zgodnie z wartościami „Global Warming potential” podanymi w wydaniu V raportu IPPC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Emisje CH₄ i N₂O wchodzą w skład emisji bezpośrednich i ich wartości dla CH₄ i N₂O w roku 2022 wyniosły:

CH ₄ i N ₂ O	Rok 2022
Wartość emisji CH ₄ w tCO ₂	15,63
Wartość emisji N ₂ O w tCO ₂	9,97

W roku 2022 po raz pierwszy w ONDE również dokonano obliczenia emisji biogenicznych. Są one raportowane „Outside of scopes” zgodnie z wytycznymi GHG Protocol. Do ich obliczenia użyto wskaźników emisji CO₂ z bazy opublikowanej przez DEFRA w 2022 roku.

Emisje biogeniczne	Rodzaj paliwa	Wynik tCO ₂
	benzyna	48,47
	olej napędowy	84,09
	Suma	132,56

6.1.2 Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw

Emisje ze spalania paliw i związane z tym wskaźniki w zakresie CO₂, CO, SO₂, NO_x, PM opisane zostały w pkt. 6.1.

W ramach swojej działalności ONDE S.A. wykonuje zadania obejmujące m.in. budowę, modernizację i remonty dróg, budowę farm wiatrowych oraz farm fotowoltaicznych. Źródłem emisji do powietrza w tym zakresie jest praca maszyn, sprzętu i samochodów pracujących na budowach zlokalizowanych na terenie całego kraju. Zużycie paliw jest rejestrowane przez ONDE S.A. poprzez zbieranie

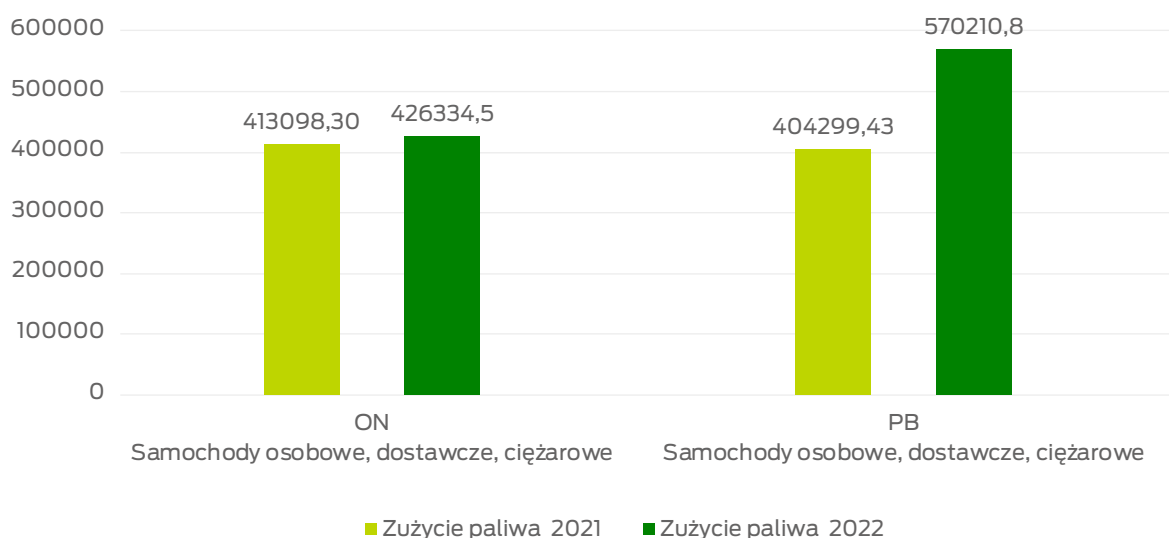
danych gromadzonych w specjalnej aplikacji (od 2022 r.) zgodnie z Instrukcją nr 3/4 Przygotowanie dokumentacji z tytułu korzystania ze środowiska. W poniższych tabelach nr 16, 17 i 18 oraz na wykresach 20 i 21 przedstawiono podstawowe dane z tego zakresu dla lat 2019-2022.

W analizie dotyczącej emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw w procesie budowlanym jako wartość odniesienia przyjęto:

- liczbę przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach.

SAMOCHODY		ZUŻYCIE PALIWA [Mg]	
RODZAJ	Rodzaj paliwa	2021	2022
Samochody osobowe, dostawcze, ciężarowe	ON	413098,30	426334,5
Samochody osobowe, dostawcze, ciężarowe	PB	404299,43	570210,8
SUMA		817397,73	996545,3

Tabela nr 16. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE S.A. w latach 2021-2022

Wykres nr 4. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE S.A. w latach 2021-2022

Komentarz: Porównując ostatnie 2 lata odnotowuje się wzrost zużycia paliwa w autach osobowych, dostawczych i ciężarowych. Wzrost w ww. zakresie związany jest z powiększeniem floty o 57 aut w 2021 r. oraz o 79 aut w roku 2022.

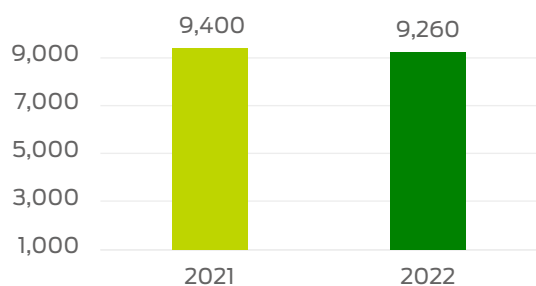
Oprócz ww. zakupionej ilości nowych samochodów, Spółka wynajmowała dodatkowo na własne potrzeby w 2021 r. 50 szt., a w 2022 r. 35 aut. Konieczność zwiększenia floty podyktowana była wzrostem zatrudnienia pracowników.

MASZYNY I URZĄDZENIA			
RODZAJ	Rodzaj paliwa	2021	2022
Paliwa zużyte w maszynach i urządzeniach	ON	317016,80	336749,48
	PB	-	14283,13

Tabela nr 17. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w maszynach i urządzeniach ONDE S.A. w latach 2021-2022

	2021	2022
Liczba przepracowanych roboczogodzin	33738,5	37899,05

Tabela nr 18. Liczba przepracowanych roboczogodzin przez maszyny i urządzenia ONDE S.A. w latach 2021-2022

Wykres nr 5. Porównanie ilości zużytego paliwa [ON] do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w latach 2021-2022

Komentarz: Przedstawiony współczynnik obliczono na podstawie całkowitego zużycia paliwa do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w ciągu roku. Mimo znacznego zwiększenia zużycia paliwa oraz liczby przepracowanych roboczogodzin, spowodowanych zwiększoną realizacją inwestycji drogowych, obliczony współczynnik utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

6.2 Efektywność energetyczna

Energia	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022-2021 (%)	Zmiana 2022-2020 (%)
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Zużycie energii elektrycznej	MWh	2775,95	1541,4	871,31	586,3	1217,4	1092,9	4,73	1,27	0,80	-37,01	-83,16
Zużycie energii ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	9287,01	11019,38	13094,41	586,3	1217,4	1092,9	15,84	9,05	11,98	32,38	-24,36
Zużycie energii ze spalania gazu ziemnego	MWh	5316,41	5787,13	4099,24	586,3	1217,4	1092,9	9,07	4,75	3,75	-21,09	-58,64
Zużycie energii ze spalania oleju opałowego	MWh	442,29	348,63	125,47	586,3	1217,4	1092,9	0,75	0,29	0,11	-59,91	-84,78
Zużycie energii ze spalania pyłu węglowego	MWh	6318,91	3069,41	1835,98	586,3	1217,4	1092,9	10,78	2,52	1,68	-33,37	-84,41
Energia wytworzona z energii ciepłej	MWh	brak danych	542,06	514,64	586,3	1217,4	1092,9	-	0,45	0,47	5,77	-
Całkowite zużycie energii	MWh	24140,57	22307,61	20541,04	586,3	1217,4	1092,9	21,21	18,32	18,79	2,58	-54,35

Tabela nr 19.

W 2022 roku ONDE znacząco zwiększyło udział odnawialnych źródeł w naszym miksie energetycznym. Obniżono także całkowite zużycie energii, mimo zwiększenia aktywności rynkowej oraz rozwoju Firmy.

Całkowite zużycie energii (z ujęciem energii ze spalania paliw) ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych przez ONDE w 2022 roku wyniosło 20541,04 MWh, co oznacza spadek o prawie 8% w stosunku do poprzedniego roku, a w stosunku do roku bazowego 2020 spadek aż o 14,91%.

Wielkości zużyć zestawiono z przychodami ONDE odpowiednio za lata 2020 (586,3 mln zł), 2021 (1217,4 mln zł), 2022 (1092,9 mln zł). Odnotowano nieznaczny wzrost o 2,58% w stosunku do roku 2021, jednakże jeżeli porównamy to do roku bazowego (2020) ten spadek wynosi już 54,35%. Wzrost całkowitego zużycia energii w 2022 r. związany był ze zwiększeniem ilości samochodów służbowych. W wyniku tego nastąpiło zwiększenie zużycia paliw

co przełożyło się na zwiększenie zużycia energii z paliw przy jednoczesnym spadku przychodów.

Zużycie samej energii elektrycznej w 2022 roku wyniosło 871,31 MWh, co oznacza spadek o 43,46% w stosunku do poprzedniego roku, a do roku bazowego aż o 68,61%. Jest to spowodowane zmniejszeniem zużycia energii na WMB (Wytwórnia Mas Bitumicznych) wykorzystywanej w procesie produkcyjnym oraz zwiększeniem liczby budów farm fotowoltaicznych w portfelu przychodów w stosunku do wcześniej realizowanych farm wiatrowych i budownictwa drogowego. Realizacja farm fotowoltaicznych charakteryzuje się mniejszym zapotrzebowaniem na energię elektryczną, czasami zasilanie generowane jest z agregatów prądotwórczych (użycie oleju napędowego) z uwagi na problemy z dostępnością stałego przyłącza energetycznego. Większy odsetek przychodów portfela z OZE w ONDE może wywoływać dalsze pozytywne spadki zapotrzebowania całkowitego na energię.

Równolegle ze wskazywanym spadkiem zużycia energii, ONDE znacząco zwiększyła wykorzystanie energii odnawialnej. ONDE całkowicie skompensowała swoją emisję z użycia energii elektrycznej

poprzez Zakup Gwarancji Pochodzenia 1500 MWh. Stosunek procentowy odnawialnych źródeł energii odniesiony do całkowitej energii zużytej przez Firmę wynosi 4,24%.

6.3 Zużycie materiałów

Rok 2020 przyjęto jako bazowy do monitorowania ilości zużytych materiałów na budowach i jednostkach produkcyjnych ONDE (wytwórnia mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie). Na budowach jako najistotniejsze materiały uznano beton, kruszywa wykorzystywane do budowy dróg i zsumowane ich wartości wyrażone w tonach (wskaźnik A), a przy produkcji mas mineralno-asfaltowych mączkę wapienną, kruszywa i asfalt, po zsumowaniu wskaźnik B.

Zużycie materiałów na Wytwórniach Mas Bitumicznych odniesiono do ilości wyprodukowanej

masy mineralno-asfaltowej (wskaźnik B), a na budowach do przychodów w mln zł (wskaźnik B).

Zaobserwowany znaczący spadek zużycia betonu oraz kruszyw (o ponad 55%) podyktowany był znikomą potrzebą wykorzystania ww. produktów do budowy obiektów mostowych i drogowych przy końcowej fazie realizacji znaczącej inwestycji drogowej. Dodatkowo oprócz wymienionych do budowy dróg materiałów uznano również że istotnym do odnotowywania od 2022 r. jest znaczna ilość zakupywanych kabli używanych przy realizacji inwestycji OZE.

Zużycie materiałów budowlanych	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022-2021 (%)	Zmiana 2022-2020 (%)
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Zużycie betonu	Mg	11772,86	90589,29	37135,2	586,3	1217,4	1092,9	20,08	74,41	33,98	-54,34	69,22
Zużycie stali	Mg	414,32	3921,88	3559,33	586,3	1217,4	1092,9	0,71	3,22	3,26	1,10	358,7
Zużycie kruszywa	Mg	1798069,78	686557,56	259024,47	586,3	1217,4	1092,9	3066,81	563,95	237,01	-57,97	-92,27
Kable	km	-	-	4055,37	586,3	1217,4	1092,9			3,71	-	-
Całkowite zużycie materiałów bez kabli	Mg	1810256,96	781068,73	299719	586,3	1217,4	1092,9	3087,59	641,59	274,24	-57,26	-91,12
Materiały	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – produkcja (Mg)			R=A/B			Zmiana 2022-2021 (%)	Zmiana 2022-2020 (%)
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Całkowite zużycie materiałów do produkcji mas mineralno-asfaltowych	Mg	136972,33	91479,00	46771,22	133397,48	83331,05	48146,14	1,03	1,10	0,97	-11,51	-5,39

Tabela nr 20.

ONDE ściśle nadzoruje proces produkcyjny na Wytwórni Mas Bitumicznych wykonując ją zgodnie z ustalonymi recepturami i przyjętymi reżimami technologicznymi określonymi w zakładowej kontroli produkcji.

Na realizacjach Farm Wiatrowych i fotowoltaicznych ONDE realizuje swoje prace głównie wspie-

rając się swoimi podwykonawcami, którzy mają w zakresie wykonanie prac wraz z materiałem określonym w dokumentacji projektowej.

Większość budów ONDE w roku 2022 wykonywało na projektach powierzonych od inwestora.

6.4 Odpady

W 2022 r. ilość wytworzonych odpadów w ONDE innych niż niebezpieczne oraz odpadów niebezpiecznych wyniosła 104622,33 Mg (wskaźnik A).

Źródła danych do uzyskania informacji o ilości wytworzonych odpadów pochodzą z ministerialnej bazy BDO. W zestawieniu do przychodów (wskaźnik B), wskaźnik z wytworzonych odpadów wyniósł 95,73 Mg/mln zł. Znaczący wzrost wskaźnika spowodowany został kilkoma czynnikami:

- przeszło 70% masy wszystkich odpadów stanowią odpady z kategorii gleba i ziemia. Wyni-

ka to z faktu prowadzenia prac na największej inwestycji drogowej S3, ale również doskonalenia obiegu kart przekazania mas ziemnych osobom fizycznym zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

- duży wzrost odnotowano również w podgrupie odpadów z gruzu i betonu, które wygenerowane zostały w związku z pozyskaniem i realizowanym zakresem robót rozbiórkowych przy budowie Bulwaru Filadelfijskiego.

Odpady	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Odpady niebezpieczne	Mg	2,49	313,82	103,35	586,3	1217,4	1092,9	0,0042	0,26	0,09
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	2072,87	39199,51	104518,98	586,3	1217,4	1092,9	3,53	32,20	95,63

Tabela nr 21.

Gospodarka odpadami w ONDE prowadzona jest w oparciu o obowiązujące przepisy Ustawy o odpadach (z dnia 14 grudnia 2012 r.) oraz wydaną decyzję administracyjną na przetwarzanie odpadów (WGK.6233.GO.16.2015.RT z dnia 16.02.2015 r. wraz z Decyzjami zmieniającymi z dnia 20.12.2019 r. WGK.GO.6233.23.2019.RT oraz WGK.GO.6233.7.2022.RT z dnia 22.02.2022 r.). Odpady w ONDE S.A. powstają w wyniku prowadzonych robót budowlanych, działania instalacji wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i w Koszalinie a także konserwacji oraz naprawy pojazdów i sprzętu w serwisie i bazie remontowo-magazynowej.

W 2022 roku w ONDE S.A. wytworzonych zostało łącznie 104622,33 Mg odpadów. Ponad 99,9% z nich to odpady inne niż niebezpieczne. Najwięcej z nich zostało zaklasyfikowanych do grupy 17 – odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej.

Odpady niebezpieczne stanowią jedynie 0,1% (103,35 Mg) wszystkich odpadów wytwarzanych w spółce. Warty odnotowania jest spadek o ponad 63% wytworzonych odpadów niebezpiecznych.

ONDE S.A. prowadzi działania mające na celu minimalizację ilości wytwarzanych odpadów oraz realizuje cykliczne szkolenia kształtujące świadomość środowiskową pracowników oraz podwykonawców.

Dążymy w Spółce do zwiększenia stopnia segregacji odpadów budowlanych do 60%. W tym celu powstają odpowiednie rozwiązania infrastrukturalne. Na zdjęciu nr 1 pokazano sposób organizacji miejsc do segregacji odpadów – przykład z budowy PV Pakość.

Zdjęcie nr 1. Segregacja odpadów na przykładzie budowy PV Pakość

BDO MANAGER

W ONDE S.A. do ewidencji odpadów wykorzystywana jest dodatkowa aplikacja BDO MANAGER. Rozwiązania funkcjonalne zaprojektowane w aplikacji redukują do minimum zaangażowanie użytkowników (w tym kierowników budów) w procesie zarządzania kartami przekazania odpadów.

Aplikacja umożliwia generowanie nowych kart w sposób szybki i prosty oraz posiada wygodne zarządzanie ich statusami. Automatyczne powiadomienia umożliwiają monitorowanie procesu przekazania odpadów, a w przypadku odrzucenia karty

szybką korektę, bez konieczności wstrzymywania tego procesu.

Dodatkową zaletą aplikacji jest automatyczne generowanie Kart Ewidencji odpadów na podstawie zatwierdzonych Kart Przekazania odpadów. Aplikacja automatycznie przekazuje informacje do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO).

W poniższej Tabeli nr 22 przedstawiono dane dotyczące ilości odpadów wytworzonych przez ONDE S.A. w 2022 roku.

Kod podgrupy odpadów	Nazwa podgrupy odpadów	Masa odpadów [Mg]		
		2020	2021	2022
01 04	Odpady z fizycznej i chemicznej przeróbki kopalin innych niż rudy metali	452,2	526,5	204,4
07 02	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania tworzyw sztucznych oraz kaucuków i włókien syntetycznych	0,0	0,5	0,5
08 01	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania oraz usuwania farb i lakierów	0,0	0,0	0,0048
13 01	Odpadowe oleje hydrauliczne	0,0	0,0	0,0
13 02	Odpadowe oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	1,4	3,4	2,7
14 06	Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników	0,0	0,3	0,1
15 01	Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)	2,0	22,8	119,3
15 02	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne	1,8	2,6	0,6
16 01	Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)	0,0	8,2	9,3
16 02	Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych	0,0	0,1	24,2
16 05	Gazy w pojemnikach ciśnieniowych i zużyte chemikalia	0,0	0,2	0,0
16 06	Baterie i akumulatory	0,0	0,0	0,4
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)	0,0	4775,6	25221,3
17 02	Drewno	0,0	19,7	11,4
17 03	Mieszanki bitumiczne, smoła i produkty smołowe	0,0	806,2	982,3
17 04	Żelazo i stal	0,0	10,3	7,8
17 05	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	0,0	33087,0	77855,3
17 06	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,0	0,5	0,2
17 09	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	0,0	249,4	182,8
SUMA		457,4	39513,3	104622,3

Tabela nr 22. Masa odpadów wytworzonych przez ONDE S.A. w latach 2020-2022

Odpady pochodzące z remontów, budowy obiektów drogowych i utrzymania dróg są poddawane odzyskowi poprzez kruszenie. Następnie wykorzystuje się je przy budowie i remontach dróg, realizując w ten sposób zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, wpisujące się, jak wspomniano wcześniej, jako jedna z grup celowych Europejskiego Zielonego Ładu. W ramach prowadzonej gospodar-

ki odpadami ONDE S.A. prowadzi również odzysk odpadów o kodach 17 01 01 oraz 17 01 81 poprzez przetworzenie ich w procesie R5. Spółka dąży do przetwarzania odpadów do ilości maksymalnych dopuszczalnych w posiadanym pozwoleniu. Ze względu na znaczne masy składowanego materiału na terenie WMB Toruń w 2022 r. nie prowadzono procesu przetwarzania (kruszenia).

6.5 Bioróżnorodność biologiczna

Wskaźnik użytkowania gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności.

Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jedn.	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2022-2021 (%)	Zmiana 2022-2020 (%)
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m ²	129600	236800	555200	586,3	1217,4	1092,9	221,05	194,51	508,01	161,17	129,82
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m ²	44885,81	44885,81	44885,81	586,3	1217,4	1092,9	76,56	36,87	41,07	11,39	-46,35
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod serwis/bazę sprzętu	m ²	19556	19556	19556	586,3	1217,4	1092,9	33,35	16,06	17,89	11,39	-46,35
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod budowę dróg	m ²	-	-	462202	586,3	1217,4	1092,9	-	-	422,91	-	-
Suma		194041,81	301241,81	1081843,81	586,3	1217,4	1092,9	330,96	247,45	989,88	300,04	199,09

Tabela nr 23.

Wskaźnik dotyczący efektywności środowiskowej gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności został określony na podstawie sumy zajmowanej powierzchni terenu na Wytwórniach Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie, całkowitej powierzchni gruntów pod budowę fundamentów turbin wiatrowych oraz gruntów zajmowanych przez bazę

remontowo-magazynową. W 2022 r. po raz pierwszy w deklaracji uwzględniono powierzchnię zajmowanego gruntu pod wybudowane drogi wykonane z MMA co spowodowało znaczny wzrost wskaźnika. W powyższym zestawieniu nie ujęto obszaru wykorzystanego pod montaż paneli fotowoltaicznych ponieważ teren pozostaje w stanie naturalnym.

Wskaźnik użytkowania gruntów (wskaźnik A) w odniesieniu do przychodów (wskaźnik B) kształtuje się na poziomie 989,88 m²/mln zł.

ONDE S.A. ma minimalny wpływ na gleby, a także na zmniejszenie bioróżnorodności biologicznej, mimo to stara się uczestniczyć w pracach nad podnoszeniem obecnego poziomu bioróżnorodności, co pokazano poniżej.

Podczas realizacji budów minimalizacja oddziaływania spółki na bioróżnorodność przejawia się poprzez:

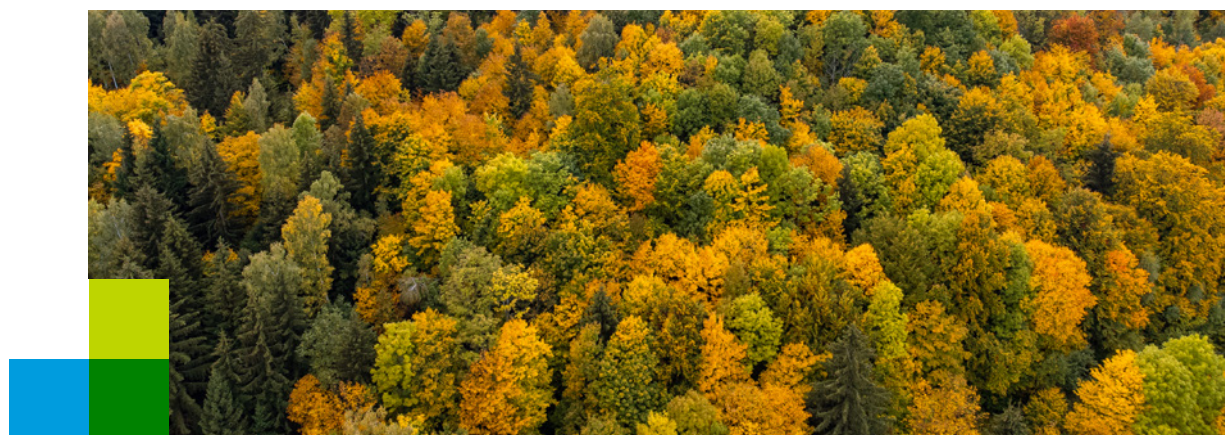
- lokalizację zapleczy budowy, magazynów itp. w pierwszej kolejności na terenach już zagospodarowanych i przekształconych,
- przywrócenie terenu prac do stanu sprzed budowy,
- przenoszenie roślin w inne miejsca i realizowanie nasadzeń kompensacyjnych,
- ograniczenie do minimum wycinki drzew,
- zabezpieczanie przed uszkodzeniem mechanicznym drzew, znajdujących się w strefie oddziaływania budowy,
- przenoszenie na nowe stanowiska ptaków i gadów ze zbiorników wodnych kolidujących z prowadzonymi robotami,
- transportowanie materiałów i surowców przede wszystkim z wykorzystaniem wyznaczonych już pasów drogowych,
- zatrzymywanie robót budowlanych w przypadku pojawienia się zwierząt w strefie inwestycji,
- dostosowania harmonogramu prowadzenia prac do cyklu przyrodniczego.

Spółka posiada zbiornik oleju opałowego wykorzystywanego do zasilania otaczarki na WMB w Toruniu. Na terenie ww. jednostki produkcyjnej spółka

w 2021 r. zrealizowała posadowienie zbiornika naziemnego na olej opałowy. W związku z pojemnością nieprzekraczającą 5 m³ zbiornik nie wymaga pozwolenia na budowę, ale został zgłoszony do odpowiedniego organu administracyjnego.

Na terenie bazy remontowo-magazynowej przy ul. Polnej w Toruniu wszelkie prace naprawcze i konserwacyjne pojazdów, maszyn, a także magazynowanie preparatów i substancji niebezpiecznych prowadzone są w sposób możliwie maksymalny pozwalający ochronić glebę i ekosystemy wodne przed zanieczyszczeniem. W przypadku awarii maszyn na placach budów prowadzonych przez spółkę, konieczne prace prowadzone są przy stosowaniu mat sorpcyjnych, zabezpieczających grunt przed dostaniem się do niego substancji niebezpiecznych. W magazynach substancji niebezpiecznych i odpadów stasowane są tace i wanny ochronne. We wszystkich jednostkach organizacyjnych i produkcyjnych firmy ONDE S.A. obowiązuje instrukcja na wypadek stwierdzenia wycieku substancji niebezpiecznej.

Podczas prowadzonych robót, zgodnie z obowiązkami nakładanymi w Decyzjach środowiskowych, jak również coraz częstszymi wymogami Inwestorów, spółka zagospodarowuje ponownie na swoich placach budów masy ziemne powstające z robót ziemnych na poziomie pomiędzy 90-95%. Doskonałym przykładem dla wypełniania ww. obowiązku jest budowa sztańdarowa ONDE S.A. – budowa drogi S3 Legnica-Lubawka, na której, zgodnie z wymaganiami kontraktowymi, spółce udało się zagospodarować na placu budowy grunty rodzime z wykopu wraz z humusem w ilości 95%.

Ochrona fauny i flory na budowach prowadzonych przez ONDE S.A.

- W celu zminimalizowania ewentualnych skutków wycieków substancji niebezpiecznych, na każdej budowie prowadzonej przez ONDE S.A. stosuje się apteczki ekologiczne zawierające sorbent oraz organizuje miejsca czyszczenia urządzeń zanieczyszczonych betonem, mieszankami cementowo-wapiennymi lub gipsowymi.

Przykład organizacji miejsca do mycia betonowozów

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

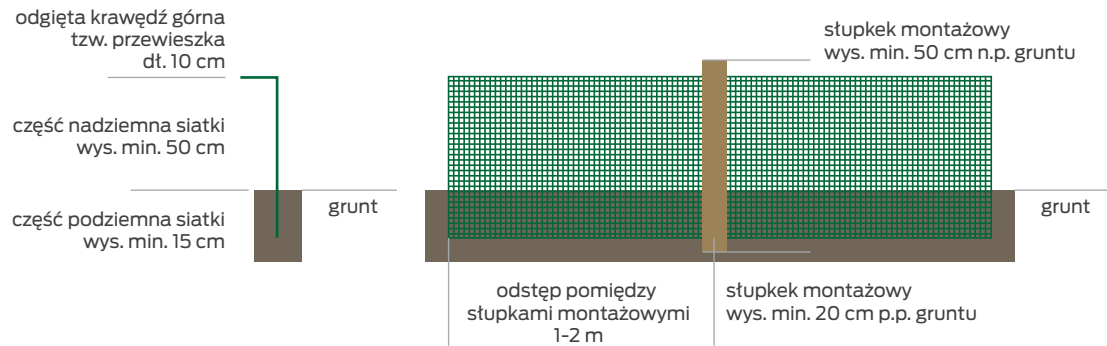
■ Zapewnienie ochrony drzew i krzewów według poniższych sposobów:

- drzewa i krzewy rosnące w skupiskach – stosowanie wygradzenia zbiorowego (obierowanie systemowe, wygradzenia panelowe, wygradzenia siatkowe),
- drzewa i krzewy rosnące pojedynczo – stosowanie zabezpieczeń przypniowych (ostony przypniowe drewniane lub gumowe).

Ostony przypniowe drzew na budowie na przykładzie „Przebudowy Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu”

- Zapewnienie ochrony ptaków podczas prac budowlanych oraz minimalizacja strat w populacji podczas prac budowlanych poprzez stosowanie wygradzeń, uniemożliwiających wtargnięcie ptaków na plac budowy.

Zastosowanie wygradzeń z siatki PCV na budowie trasy tramwajowej w Bydgoszczy

Zastosowanie wygradzeń na budowie Obwodnicy Lubrańca

- Ochrona siedlisk ptaków poprzez podejmowanie działań prewencyjnych uniemożliwiających zagnieżdżanie się ptaków (głównie jaskótek brzegówek) na terenie prowadzonych robót:
 - niepozostawianie stromych ścian w skarpach wykopów, składowanych urobkach,
 - w przypadku zagnieżdżenia się ptaków – ogrodzenie i oznaczenie siedliska, zaprzestanie prowadzenia prac w danym miejscu do momentu opuszczenia gniazd przez młode osobniki.

- Działania kompensacyjne na inwestycjach. W ramach działań kompensacyjnych na budowie FW Dębsk stworzono biotop zastępczy dla płazów i gadów oraz siedliska zastępcze dla jaskótek brzegówek Riparia Riparia.

POŚREDNI POZYTYWNY WPŁYW DZIAŁALNOŚCI ONDE S.A. NA ŚRODOWISKO

Niewątpliwy i niezwykle ważny jest fakt zaangażowania inwestycji oraz biorących w nich udział usług i produktów, stanowiących cel i przedmiot funkcjonowania przedsiębiorstwa ONDE S.A., w działalność na rzecz ochrony i odbudowy środowiska naturalnego. W latach 2019–2020 spółka, jak i cała Grupa ERBUD, podjęła działania służące realizacji procesu zmniejszania tempa negatywnych zmian klimatycznych. Włączyła się tym samym w globalne działania (postanowienia kolejnych Światowych Szczytów Klimatycznych) Unii Europejskiej (bycie światowym liderem w ograniczaniu emisji GHG aż do uzyskania pełnej neutralności klimatycznej, co zapisano w strategii Europejski Zielony Ład), Polski (zmiana miksu energetycznego kraju i budowa gospodarki niskoemisyjnej, zapisane w Polityce energetycznej Polski do 2040 roku, a także rozwój budownictwa pasywnego) oraz poszczególnych przedsiębiorstw zagranicznych i polskich, realizujących finalnie cele zrównoważonego rozwoju ONZ, zapisane w tzw. Agendzie 2030.

Działania te zostały poprowadzone przez ONDE S.A., jak i całą Grupę ERBUD, w układzie systemowym. W roku 2019, w oparciu o Komunikat Komisji Europejskiej, stanowiący wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem (2019/C209/01), wraz z załącznikiem w postaci Zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Ujawniania Informacji Finansowych Związanych z Klimatem (TCFD) – w części dotyczącej Materials and Buildings Group i czytając powyższe dokumenty jako rozszerzenie zapisów wprowadzonej z dniem 1.01.2017 roku na terenie Polski (poprzez zmiany zapisów Ustawy o rachunkowości) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (2014/95/UE) dotyczącej sprawozdawczości niefinansowej, doszło w ramach grupy kapitałowej oraz spółki do usystematyzowania podejścia oraz sposobu kwalifikowania działań związanych z produkcją czystej

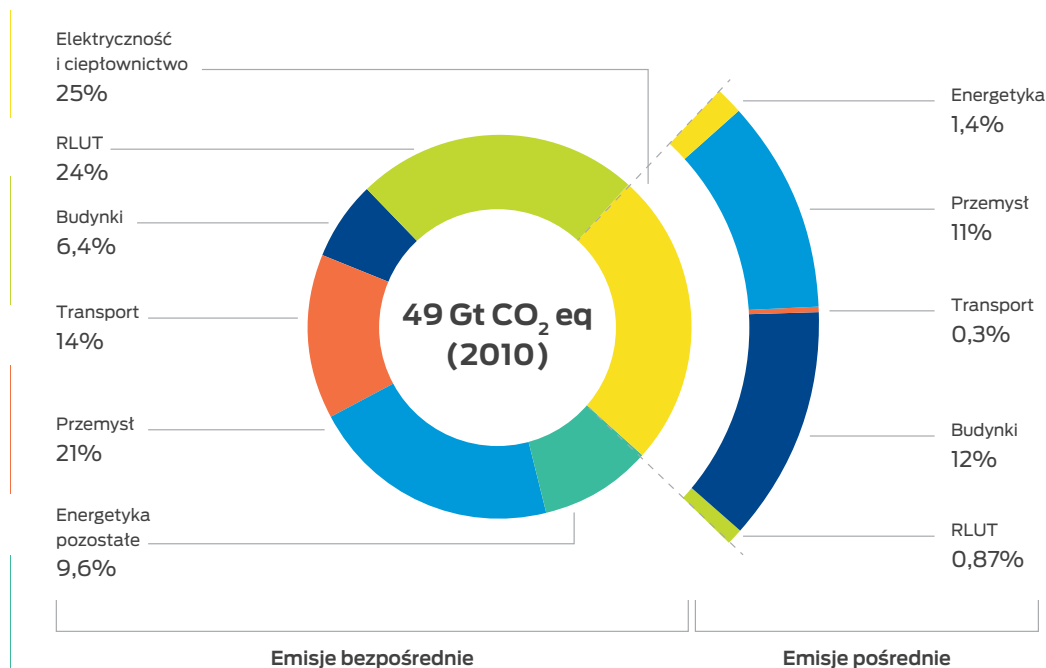
energii, a także do spisania i przyjęcia polityki klimatycznej oraz ryzyk i szans klimatycznych Grupy ERBUD, w tym systemu zarządzania nimi.

W roku 2020 rozpoczęto natomiast prace służące docelowej implementacji w ONDE S.A. (jeszcze wówczas jako PBDI) oraz w Grupie ERBUD zapisów wprowadzanego do legislacji Unii Europejskiej, w tym Polski, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2020/852, służącego wdrożeniu zasad definiowania oraz wdrażania zrównoważonych środowiskowo inwestycji, w oparciu o zapisy ich taksonomii.

Właśnie ten ostatni element jest niezwykle istotny dla ONDE S.A., wskazując na to, że spółka w sposób świadomy i w bardzo szerokim zakresie oferuje i wdraża rozwiązania służące ochronie środowiska oraz klimatu. Warto bowiem zauważyć, że podstawowymi usługami oferowanymi przez przedsiębiorstwo jest budowa oraz obsługa farm i innych rodzajów instalacji wiatrowych, farm i pokrewnych instalacji fotowoltaicznych, a także ich infrastruktury. Rozwiązania te w sposób bezpośredni wiążą się z dwoma głównymi kierunkami celów zapisanych w strategii Europejskiego Zielonego Ładu Unii Europejskiej, którymi są:

- ograniczanie śladu węglowego (carbon footprint) w kierunku pozostania przez Europę kontynentem neutralnym klimatycznie,
- ograniczanie śladu środowiskowego (life cycle assessment), w kierunku realizacji idei zasoboszczędności, poprzez wdrożenie zasad gospodarki w obiegu zamkniętym.

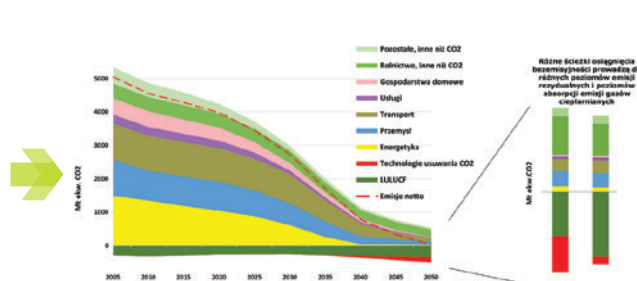
Pierwszy z tych elementów wiąże się z niebezpiecznymi zmianami klimatycznymi, kreującymi efekt cieplarniany, wynikającymi ze zwiększania się stężenia gazów cieplarnianych (tzw. greenhouse gases) w atmosferze. Zjawisko to jest związane również z działalnością człowieka. Dokładny rozdział źródeł tej emisji, wyrażonej w ekwiwalentnym CO₂, w podziale na branże przemysłowe pokazuje wykres nr 13.

Wykres nr 6. Branże przemysłowe stanowiące główne źródła emisji gazów cieplarnianych przez człowieka

To właśnie te branże stały się miejscem podstawowych działań związanych z działaniami proklimatycznymi Unii Europejskiej, koncentrującymi

się na zmniejszaniu emisji GHG, w kierunku neutralności klimatycznej. Kierunek i podejście do jej osiągnięcia przedstawiono na wykresie nr 14.

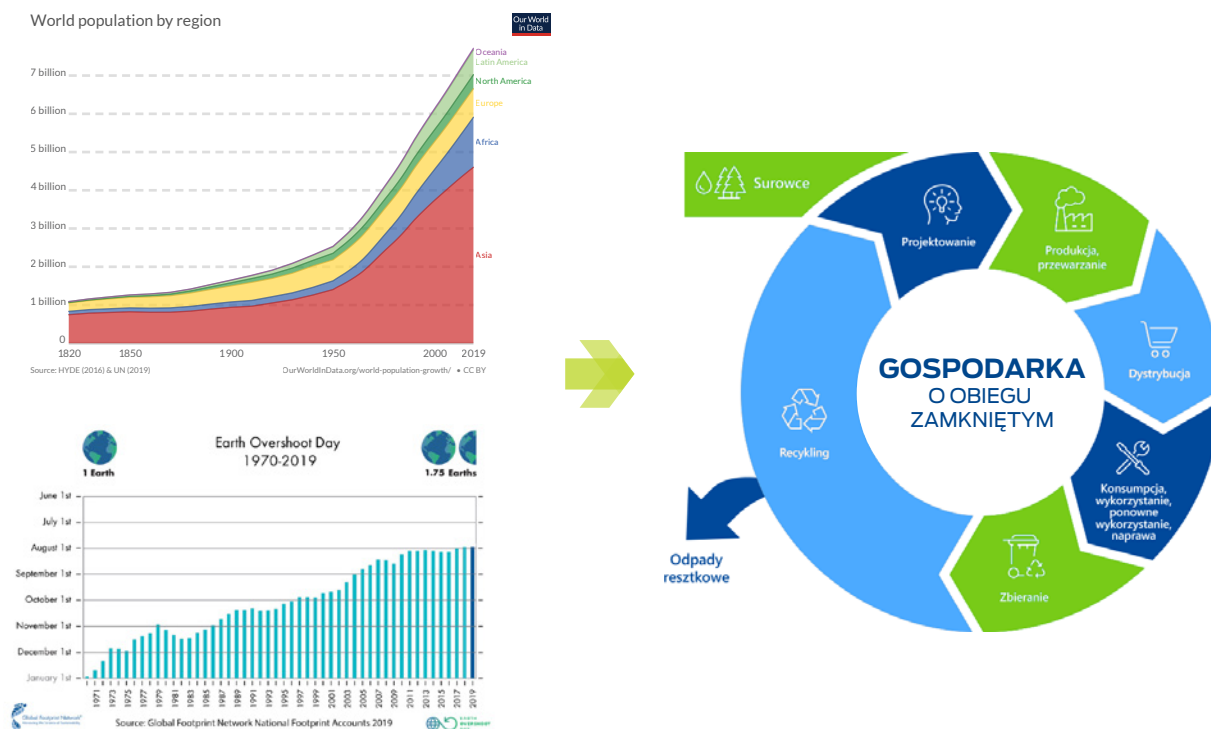

Wykres nr 7. Sposoby i kierunki zmniejszania emisji gazów cieplarnianych zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Przedstawione powyżej wykresy jasno wskazują, że energetyka, budownictwo oraz transport to jedno z głównych branż będących miejscem ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Usługi, jakie oferuje dla nich ONDE S.A., wpisują się w sposób bezpośredni i podstawowy w powyższe cele klimatyczne, co zostanie przedstawione szczegółowo poniżej.

Drugim z kierunków strategicznych Europejskiego Zielonego Ładu są cele i działania związane

z zasobooszczędnością. Wynikają one z ograniczoności zasobów, a w konsekwencji z wdrażania rozwiązań optymalizujących gospodarkę nimi, a także z potrzeby dbania o środowisko naturalne poprzez ograniczanie zanieczyszczeń i odpadów, sprowadzających je do docelowo do tzw. odpadów resztkowych. Głównym wprowadzanym w tej kwestii mechanizmem są zasady gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy). Determinanty i zasady jej prowadzenia pokazano na wykresie nr 15.

Wykres nr 8. Przyczyny i sposoby wprowadzania zasobooszczędności w układ gospodarki o obiegu zamkniętym zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Działania związane z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym w zakres usług oferowanych przez ONDE S.A. oraz wewnętrznych procesów firmy stanowią kolejny fundamentalny element strategii spółki.

Uszczegóławiając zarysowane powyżej powiązania kontekstowe ze strategią, ofertą i działaniami wewnątrzpociesowymi ONDE S.A., możemy z całą mocą stwierdzić, że zapisana w Europejskim Zielonym Ładzie (uszczegółowiona w taksonomii zrównoważonych środowiskowo inwestycji) działalność służąca ograniczaniu negatywnych zmian klimatycznych, przeciwstawianiu się ich skutkom, walce z zanieczyszczeniami wody oraz powietrza, wdrażaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, a także ochronie bioróżnorodności, stanowią kluczową część celów działań rynkowych i wewnętrznych spółki. Konkretyzacja powyższego wskazania znajduje po pierwsze swe zasadnicze miejsce w zapisach wieloletniej strategii rozwoju przedsiębiorstwa. Odzwierciedla się także w nowej nazwie firmy, która funkcjonuje od 9.03.2021 roku. ONDE S.A. z włoskiego oznacza bowiem fale, a te symbolizują energię, siłę natury,

witalność i moc. To także fala słoneczna czy siła wiatru oraz „nowa fala”, czyli coś świeżego, młodego, nowatorskiego. Najważniejszym natomiast faktem potwierdzającym zgodność kierunków raportowania, a wcześniej oczywiście realizowanych kierunków działania, wskazywanych w powyższych zapisach o dokumentach legislacyjnych, jest fakt, że ponad 80% obecnego portfela zamówień spółki stanowią projekty dotyczące rozwoju energetyki odnawialnej, stanowiąc tym samym pełną zgodność z następującymi grupami taksonomicznymi: Manufacture of Low carbon technologies, Production of Electricity from Solar PV, Production of Electricity from Concentrates Solar Power, Production of Electricity from Wind Power, Transmission and Distribution of Electricity Storage of Energy, Production of Heat/Cool from Concentrated Solar Power, Production of Heat, Capture of Antropogenic Emissions, zapisanymi w dokumencie określającym zrównoważone środowiskowo inwestycje Unii Europejskiej, wydanym 20.06.2019 roku. Dowodem szerokich, realnych działań ONDE S.A. w tej kwestii są dane zawarte w tabelach nr 25 i 26.

Projekty	FW		PV		Razem
	Turbiny [szt.]	Moc [MW]	Lokalizacje [szt.]	Moc [MW]	Moc [MW]
Razem	1290	3357,3	310	708	4065,2
w tym:					
Zakończone	1030	2509,4	212	234	2743,3
W realizacji	260	847,9	98	474	1321,9
z czego:					
Zakończone w 2018	0	0,0	12	21,0	21,0
Zakończone w 2019	0	0,0	26	25,3	25,3
Zakończone w 2020	122	327,7	43	43,5	371,2
Zakończone w 2021	148	387,6	85	83,8	471,4
Zakończone w 2022	347	912,4	27	60,3	972,7
Zakończone w 2023	7	15,4	19	34,9	50,3

Tabela nr 24. Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów z produkcją czystej energii w latach 2018-2023 (stan na 18.05.23 r.)

Województwo	Projekty	Turbiny [szt.]	Moc [MW]
	Zakończone i w realizacji		
Dolnośląskie	2	20	64
Kujawsko-Pomorskie	11	90	213
Lubelskie	4	43	122
Lubuskie	4	72	151
Łódzkie	8	58	141
Małopolskie	0	0	0
Mazowieckie	3	98	228
Opolskie	2	55	188
Podkarpackie	2	27	54
Podlaskie	1	11	25
Pomorskie	9	128	329
Śląskie	2	16	51
Świętokrzyskie	1	5	10
Warmińsko-Mazurskie	10	151	345
Wielkopolskie	16	131	364
Zachodniopomorskie	20	352	920
Litwa	1	5	28
Razem	96	1262	3231

Tabela nr 25 Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów z produkcją czystej energii z podziałem na województwa (stan na 18.05.23 r.)

Analiza powyższych tabel pokazuje, że ONDE S.A. pełni rolę lidera w zakresie budowy i instalacji turbin wiatrowych w Polsce. W latach 2018-2022 prowadziła budowy instalacji z turbinami wiatrowymi o mocy ponad 3,3 GW, co nadal kontynuuje. Należy zwrócić także uwagę na rosnącą liczbę realizowanych kontraktów w kolejnych latach czasookresu 2018-2022, co jasno wskazuje na ugruntowywanie w tym czasie roli lidera ONDE S.A.

w tym zakresie. Elektrownie wiatrowe budowane przez spółkę lokowane są głównie w północnych częściach Polski, co wynikając w głównej mierze z lepszych warunków wietrznych, pokazuje, że spółka ma możliwość realizacji swych kontraktów w najbardziej atrakcyjnych miejscach lokalizacyjnych, tak od strony efektywności produkcji, a także efektywności środowiskowej, liczonej obniżeniem poziomu emisji GHG.

7.1 Inwestycje prośrodowiskowe ONDE S.A.

W celu ciągłego ograniczania oddziaływania ONDE S.A. na środowisko, w spółce realizowane są obecnie kolejne liczne projekty modernizacyjne i inwestycyjne, podnoszące system zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie na coraz wyższe celowo poziomy. Największe i najciekawsze z nich zostały przedstawione poniżej.

Filtrator atmosferyczny ATANOX

Spółka ONDE S.A. w porozumieniu z władzami Miasta Torunia zainstalowała na Placu Rapackiego w dniu 26 maja 2021 roku filtrator atmosferyczny ATANOX. Przeznaczeniem urządzenia jest oczyszczanie powietrza w przestrzeniach miejskich, w celu redukcji stężenia pyłów zawieszonych PM. Przez 2022 r. urządzenie urządzenie oczyściło ok. 34 mln m³ powietrza.

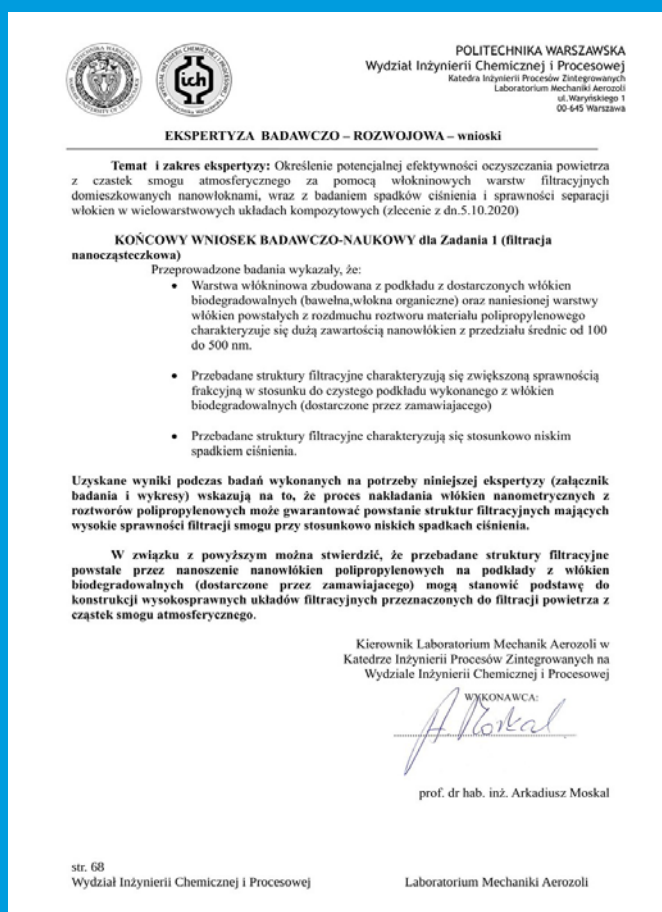
Urządzenie jest wyposażone w specjalnie skonstruowany filtr, który wychwyci z powietrza nawet 5 kg zanieczyszczeń rocznie filtrując w tym okresie ponad 17 200 000 m³ powietrza (dziennie pracując 12/24: 4000 m³/h) co daje 17 280 000 m³ rocznie, a to odpowiada 345 600 kontenerom morskim (przyjęto 67 m³ pojemności kontenera – CBM). Poniżej przedstawiono wyniki ekspertyzy potwierdzające efektywność oczyszczania powietrza z cząstek smogu atmosferycznego.

Filtr użyty w filtratorze ATANOX jest w 100% biodegradowalny a przez to przyjazny dla środowiska i nie stanowi odpadu trwałego po okresie użytkowania.

W poprzednich rozdziałach opracowania pokazywano natomiast przykłady i wyniki wdrożenia rozwiązań o charakterze systemowym, stanowiących obowiązujące i udoskonalane obecnie wedle układu SDCA standardy, wdrożone niegdyś dzięki PDCA.

Filtr jest zabezpieczony przed rozwojem w jego strukturze grzybów i pleśni które mogą być niebezpieczne.

Cele strategiczne instalacji filtrujących ATANOX:

- urządzenia ATANOX są przeznaczone do oczyszczania powietrza atmosferycznego poprzez filtrację lotnych zanieczyszczeń cywilizacyjnych w szczególności spalin pochodzenia mechanicznego (silniki napędowe samochodów, pociągów, samolotów, statków) oraz gazów i dymów przemysłowych pochodzących z kominów i kolektorów uwalnianych do powietrza atmosferycznego,
- tworzenie kurtyn powietrznych które mogą oddzielać strefę czystego powietrza tereny mieszkalne od przemysłowych,
- usuwanie z przestrzeni miejskich zanieczyszczeń lotnych typu PM od 0,3 do PM10 jako zagrożące życiu ludzkiemu
- wsparcie programów infrastrukturalnych, np. „Wymień Kopciucha”, „Czyste Powietrze”.

Urządzenie filtracyjne FILTRATOR ATANOX jest przystosowane do pracy środowisku naturalnym na wolnym powietrzu np. w przestrzeni miejskiej. Głównym zadaniem urządzenia jest redukcja zanieczyszczeń stałych wchodzących w skład tzw. smogu. Urządzenie na zasadzie filtracji wgłębnej na warstwie włókninowej usuwa ze strumienia zasysanego powietrza cząstki zawieszone stałe z przedziału wielkości poniżej od PM1 poprzez PM2,5 i PM10 ze sprawnością liczbową od 85% do 95%. Urządzenie zostało zoptymalizowane do usuwania szczególnie niebezpiecznych cząstek DEP (Diesel Exhaust Particles) emitowanych z samochodów napędzanych silnikami Diesla o rozmiarach submikronowych ($<1\ \mu\text{m}$) uznawanych za najbardziej szkodliwe dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt. Dodatkowo zakres filtracji urządzenia obejmuje również zakresy mikronowe cząstek smogu z przedziału powyżej 1 micrometra.

Projekt edukacyjny ONDE FLOW

W ramach projektu edukacyjnego ONDE FLOW firma realizuje program grantowy SOFIA (Science Onde Flow Innovation Academy) w celu promocji odnawialnych źródeł energii oraz wsparcia młodych osób – studentów i doktorantów – które chcą zaangażować się w realne działania z zakresu zielonej transformacji energetycznej.

Projekty naukowo-badawcze obejmują 5 kategorii:

- Nowe rozwiązanie w obszarze utrzymania i eksploatacji OZE
- Nowoczesne systemy sterowania i nadzoru dla OZE
- Układ wyprowadzenia mocy w instalacjach hybrydowych
- Cykl życia OZE
- Dzika karta OZE – jeśli pomysł nie pasuje do żadnego z powyższych bloków tematycznych

Najlepsze z projektów zostaną nagrodzone grantami w wysokości aż 20 tys. zł.

ONDE, jako lider rynku OZE w Polsce, aktywnie bierze udział w transformacji energetycznej, będącej jednym z osiowych zadań współczesnej cywilizacji. Projekt ONDE FLOW, poprzez działania edukacyjne, mecenat, fora dyskusyjne, eventy, dostarcza rzetelnych informacji na temat odnawialnych źródeł energii. Budujemy społeczność aktywnych uczestników procesu zmiany na poziomie zarówno makro, jak i mikro, gotowych brać odpowiedzialność wspólny świat.

Weź udział w programie grantowym Science Onde Flow Innovation Academy

i zdobądź grant o wysokości nawet **20000 złotych!**

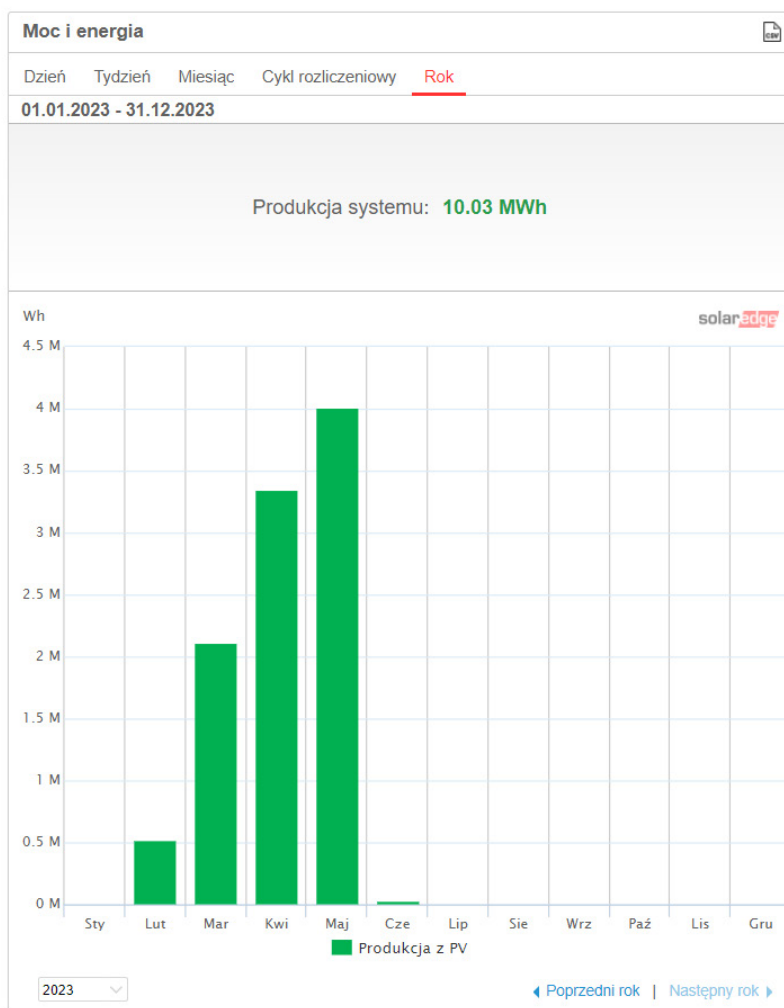
Instalacja fotowoltaiczna na dachu Serwisu/Bazy sprzętu przy ul. Polnej 113 w Toruniu

Instalacja fotowoltaiczna o mocy 45,57 kWp zbudowana została w oparciu o moduły monokrystaliczne o mocy jednostkowej 310 Wp.

Energia produkowana z instalacji fotowoltaicznej w pierwszej kolejności zużywana jest na potrzeby własne, a ewentualne nadwyżki wprowadzane są do zewnętrznej sieci elektroenergetycznej.

W instalacji wykorzystano optymalizery mocy zamontowane na każdym module, co sprawia, że zacinienie pojedynczego modułu nie wpływa na pracę całego łańcucha.

Moc	Energia dzisiaj	Energia mies.	Całkowita energia
12,91 kW	27,38 kWh	27,38 kWh	102,92 MWh

Ostatni status	Rozłącznik DC
Identyfikator	1427952
Nazwa	Baza Sprzętu
Adres	Polna 113, Toruń, Kuyavian-Pomeranian ...
Zainstalowano	20.12.2019
Ostatnia	01.06.2023 09:28
Szczytowa wartość	45,57 kWp

Przeważnie słonecznie
16.8 °C
Odczuwalna 16.8 °C

Wiatr W 10.8 km/h
Wilgotność 54 %
Wschód o 04:26
Zachód o 21:01

Czwartek
9 - 24 °C
Przeważnie
słonecznie

Piątek
4 - 19 °C
Częściowe
zachmurzenie

Sobota
6 - 19 °C
Częściowe
zachmurzenie

Porównawcza wartość energii

Miesiąc Kwartal Rok

2020 2021 2022 2023

Wh

6 M

solar edge

zredukowanej emisji CO2
40 345,45 kg

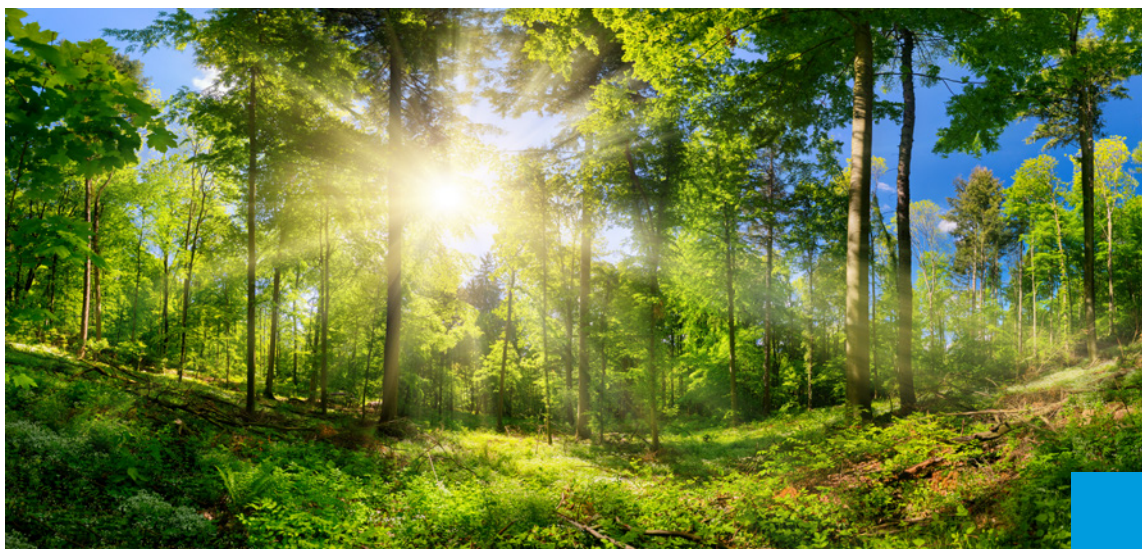
Ekwiwalent posadzonych drzew
1 204,19

Modernizacje na WMB w Toruniu i Koszalinie

- Wykonano termomodernizację nagrzewnicy poprzez ocieplenie rur przyłączeniowych oraz zamontowanie skrzynek z zaworami grzewczymi wchodzące w skład linii instalacji grzewczej.
 - Wykonano termomodernizację pompy grzewczej – poprzez wykonanie ocieplenia przyłącza pompy do rozładunku asfaltu, wprowadzono również modyfikację całego układu grzewczego. W wyniku tego jest możliwość przepompowywania asfaltu z jednego zbiornika do drugiego.
 - Wykonano termomodernizację wagi asfaltu – ocieplenie całej wagi bitumu.
 - Wykonano termomodernizację mieszalnika WMB – wykonanie docieplenia powierzchni grzewczych całego mieszalnika.
 - Wykonano termomodernizację maszyny WMB – montaż uszczelnienia dylatacji sortownik, elewator gorącego kruszywa, zasobnik pięciokomorowy.
 - Wykonano instalację spienionego asfaltu – co powoduje obniżenie temperatury wytwarzanej MMA o 30°C – oszczędność zużycia prądu i oszczędność paliwa.
 - Dokonano wymiany starych świetlówek na lampy LED w biurze, a także na placu składowym – oszczędność energetyczna.
- Ww. modernizacje przyczyniły się do spadku zużycia paliwa z 1,01 litra na 0,67 litra do wyprodukowanej 1 Mg MMA – oszczędność ponad 30%.

Zakup 136 nowych aut flotowych

ONDE S.A. w latach 2020–2022 zakupiła 136 nowych aut flotowych z silnikami spełniającymi najsurowsze europejskie normy emisji spalin EURO 6 oraz 1 samochód osobowy zasilany w pełni silnikiem elektrycznym i 3 samochody z napędem hybrydowym plugin. W roku 2022 r. spółka także nabyła 2 nowe koparkoładowniki z systemami AdBlue poprawiającymi jakość spalania paliwa w układzie wydechowym.

8

WYMAGANIA PRAWNE I INNE DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA W ONDE S.A.

Poza szerokim zaangażowaniem asortymentowym ONDE S.A. w działania zgodne z kierunkami zmian prośrodowiskowych i proklimatycznych, realizowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Zielonego Ładu oraz zgodnością produktów spółki z wytycznymi taksonomicznymi zrównoważonych środowiskowo inwestycji, dzięki czemu spółka odgrywa ważną rolę w transformacji energetycznej Polski oraz rozwojowi gospodarki obiegu zamkniętego, istniejący w spółce certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zakłada zgodność prowadzonych w ONDE S.A. procesów z pozostałymi, wykonawczymi, operacyjnymi środowiskowymi wymaganiami prawnymi, obowiązującymi na obszarze działania przedsiębiorstwa. W ONDE S.A. dokonano identyfikacji mających zastosowanie wymagań prawnych i innych dotyczących ochrony środowiska. Zapewnia się zgodność z prawem, w tym dotyczących decyzji (pozwolenia na emisję gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów). W spółce identyfikacja wymagań prawnych opiera się na zapisach Księgi ZSZ oraz w procedurze nr 3 „Zarządzanie Środowiskowe”. Z tego względu procesy produkcyjne oraz prowadzone przez ONDE S.A. działania o charakterze projektowym wykonywane są z uwzględnieniem wszystkich obowiązujących w Polsce i Wspólnocie Europejskiej przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska. Weryfikacja powyższego stwierdzenia została przeprowadzona w spółce w odniesieniu do całej działalności

firmy, tj. prowadzenia robót związanych z budową dróg, farm fotowoltaicznych i wiatrowych, produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych oraz działalności serwisu i bazy sprzętu. Ustalona została procedura okresowej oceny spełniania wymagań prawnych oraz określono kryteria operacyjne działalności ONDE S.A. **Zgodnie z przeprowadzoną oceną zgodności z zakresu ochrony środowiska za 2022 nie stwierdzono niezgodności.** W przeprowadzonej ocenie zgodności z zakresu ochrony środowiska przeanalizowano zagadnienia dotyczące emisji do powietrza, wody, gleby z procesów produkcyjnych, emisję hałasu, bioróżnorodność (ochrona roślin i zwierząt), preparaty i substancje chemiczne, zużycie materiałów i zasobów, gospodarkę odpadami, produkty zawierające azbest.

Stwierdzono, że ONDE S.A. ma w pełni uregulowany stan formalno-prawny. Firma posiada wszystkie wymagane prawem decyzje administracyjne i dotrzymuje zawartych w niej wymogów. Nowelizacja przepisów ustawy o odpadach z dnia 14.12.2012 roku, która miała miejsce w 2018 roku, zobowiązała spółkę do aktualizacji treści pozwolenia na przetwarzanie odpadów w Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu. ONDE S.A. w 2022 r. rozszerzyło posiadaną decyzję na przetwarzanie odpadów o możliwość przetwarzania dodatkowego rodzaju odpadów o kodzie 17 03 02 Mieszanki bitumiczne inne niż wymienione w 17 01 01. W związku z wygaśnięciem ważności decyzji na emisję pyłów i gazów do powietrza Spółka uzyskała w 2022 r. nową decyzję na emisję dla WMB Koszalin.

Kompletna lista pozwoleń z zakresu ochrony środowiska na prowadzenie działalności w ONDE S.A. przedstawia się następująco:

- Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WŚiZ 6225.03.2016 z dnia 09.05.2016 r. Termin ważności decyzji do dnia 09.05.2026 r.
- Pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Koszalina, WS-2.6225.1.2022 AS z dnia 13.01.2022 r. Termin ważności decyzji do dnia 05.12.2030 r.
- Pozwolenie na przetwarzanie odpadów, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WGK.6223.7.2022.RT z dnia 22.02.2022 r. Termin ważności decyzji do dnia 16.02.2025 r.

Odbiór odpadów z ONDE S.A. odbywa się wyłącznie przez firmy posiadające stosowne uprawnienia. Magazynowanie substancji i odpadów niebezpiecznych prowadzone jest w sposób zapewniający bezpieczeństwo ekosystemów wodnych i gruntowych. Materiały kamienne, takie jak kruszywa, piaski, itd. nabywane są wyłącznie od dostawców spełniających wymagania Prawa geologicznego i górniczego (Dz.U. 2011 Nr 163 oz. 981 z późniejszymi zmianami). Firmy

podwykonawcze świadczące usługi dla ONDE S.A. zobowiązane są do spełniania przyjętych w spółce zasad ochrony środowiska, zgodnie z załącznikiem do Umów oraz Instrukcją systemową 3/2B Wymagania środowiskowe dla Podwykonawców.

Przy ocenie zgodności wymagań prawnych brane są pod uwagę wszystkie inne wymagania w tym m.in.:

- wymagania decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy,
- postanowienia pozwoleń na budowę,
- wymagania klienta odnośnie ochrony środowiska,
- decyzje władz lokalnych,
- wytyczne nadzoru przyrodniczego,
- wytyczne organów nadzoru powołane do kontroli ochrony środowiska,
- wytyczne wynikające z obowiązujących w spółce systemów zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

ONDE potwierdza zgodność działania ze wszystkimi ww. wymaganiami.

ONDE S.A. systematycznie wnosi opłaty z tytułu korzystania ze środowiska. W 2022 roku wniesiono łącznie 16 068,00 zł tytułem opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wynikające z emisji zanieczyszczeń do powietrza.

OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO
W SPRAWIE CZYNNOŚCI WERYFIKACYJNYCH
I WALIDACYJNYCH

Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej reprezentowane przez Dyrektora Joannę Jasińską (nazwisko), o numerze rejestracji weryfikatora środowiskowego EMAS PL-V-0002 akredytowany(-a) lub licencjonowany(-a) w odniesieniu do zakresu 41, 42, 43, 33.12 (kod NACE) oświadcza, że przeprowadził(-a) weryfikację, czy obiekt(-y) lub cała organizacja, o których mowa w deklaracji-środowiskowej/uaktualnionej deklaracji środowiskowej(*) organizacji ONDE S.A. (nazwa) o numerze rejestracji (jeśli jest dostępny) PL 2.04-005-90 spełnia wszystkie wymagania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Podpisując niniejszą deklarację oświadczam, że:

- weryfikacja i walidacja zostały przeprowadzone w pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1221/2009,
- wyniki weryfikacji i walidacji potwierdzają, że nie ma dowodów na brak zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi dotyczącymi środowiska,
- dane i informacje zawarte w deklaracji-środowiskowej/zaktualizowanej deklaracji środowiskowej(*) organizacji/obiektu(*) dają rzetelny, wiarygodny i prawdziwy obraz całej działalności organizacji/obiektu (*) w zakresie podanym w deklaracji środowiskowej.

Niniejszy dokument nie jest równoważny z rejestracją w EMAS. Rejestracja w EMAS może być dokonana wyłącznie przez organ właściwy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1221/2009. Niniejszego dokumentu nie należy wykorzystywać jako oddzielnej informacji udostępnianej do wiadomości publicznej.

Sporządzono w Warszawie dnia 30.06.2023 r.

DYREKTOR
Centrum Certyfikacji Jakości
Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki
i Zastosowań Wzrostu
Joanna Jasińska
dr inż. Joanna JASIŃSKA

www.onde.pl

ONDE S.A.

ul. Wapienna 40

87-100 Toruń

t. +48 56 612 25 10-11

f. +48 56 612 25 12

sekretariat@onde.pl